

s meglepetések
kságban.

(Saját tud.). — A
mények a futballbaj
zajlottak le. Voltak
de nagy meglepetés
k. Nehány derby
került és a krónika
esetről is beszámolt.
t a vasárnap futball
et más sportágak
nek.

osi bajnokságban a
a és Románia győz
ban első győzelmet
kitünő csatárjáté
teljesen tehetetlen
kete dresszétől füg
os képet nyújtott
Marsall-Rosenfeld
i magát szép kom

meccs érdekessége
Sépi bemutatkozása
méltán szerepelt
elelt a hozzáfűzött
ile alighanem gól
rközés, amely nem
KAC továbbra is
bb veresége követ

orteseeményei köz
a temesvári mun
szombolyai pont
CFR pikis csata
k. A temsvári baj
aspiránsa a
lon az AAC pont
az első helyen
efejeződtek végre
nokság. A férfi e

után Misu nyerte
1. 4:6, 10:12, 6:3
os bajnoka a Mi
hely könnyen 6:0,
te el a Lupu Bo

gária Ferencváros
settel kezdődött,
legjobb jelenleg
percben olyan
össze Amzell ka
e. A baleset foly
en demoralizáló
aroknak sikerült
kül súlyos gól

etikai mérközést
64 arányban. A
sebb mert az
en legyőzték a
a finnek fölött
genauai győze
németség „ögé
ezi Európában.
eredményei e

a-RMS 7:0 (1:0),
Arad. AAC—
tul—Voința Vic
R—Gloria CFR

Sodronyipar—
0) Nagyvárad.
emesvár. TMT—
na—Hajduk 3:0

7:0 (3:0). Zsom
(0:2). Brássó.
Olimpia—Ivria

ventus—Printul
Tricolor—Mac
AB Turda 2:1

e—Val Vartej
TU—SMT 4:1
uinta 3:1 (1:1).

Budapest. Fe
(1:0). Kispes
kerület-Bátya
C 3:1, Tursl—
er—Józsefuros

—Pécs Bavaya
Sabariaranoa
ország—Finn

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Száda Baron L. Pop (Brassai-u.) 10
Telefon 9-77.

Ejzel telefon (nyomda) 187.

„LŐFIZETESI ÁRAK”

Egész évre — — — — —
Félévre — — — — —
Negyedévre — — — — —
Egy hónapra — — — — —

X. évfolyam 236. szám

1929

Oktober 23 Szerda

5690 év Tisri 19

Ara 5 Lei

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Koiozsváronhirdetéseke

Rudolf Mosse
S. A.

Str. Reg. Maria No. 36. Tel. 4-15

és a

Lloyd Express

Str. Helig No. 20. Telefon 14-55

hirdetési irodák vesznek e

Madgearu londoni utja

A Társadalom dolgozó és termelő rétegeit, amelyek verejtékes munkával dolgoznak az ország krónikus gazdasági krízisének áthidalásán, különös mértékben kell érdekeljék Madgearu ipar- és kereskedelemügyi miniszter londoni utja. Az elmúlt hetek zajos politikai eseményei feleslegesen nagy izgalmat elvonták a közérdeklődés figyelmét erről az eseményről, amely minden kétséget kizáróan új etapot jelent az ország gazdasági életében. Politikai komplikációk kibogozása, bizánci manőverek és kulisszámögötti áskálódások leszerelése nem oldják meg a gazdasági élet tulajdonképeni problémáit, azokat a problémákat, amelyek az összes termelő és fogyasztórétegek érdeklődésének homlokterében áll és amelyeknek objektívuma az ország gazdasági talpraállítása. Hogy ez a talpraállítás a külföldi tőke segítségével nélkül nem képzelhető el az nótóriansan ismert tény, de ma már be kell vallani, hogy a stabilizáció, a nemzeti-parasztpárti kormány által tető alá hozott új gazdasági törvényhozás nem váltották ki a külföldi tőke érdeklődését az ország gazdasági talpraállítása iránt és hogy az új törvények által megnyitott kapuk hiába várták a külföldnek oly életbevágóan és elodázhatatlanul szükséges intervencióit.

Az a bizalmatlanság, amelyet Bratianu Vintila gazdaságpolitikája valósággal konsolidált a külföldön az országgal szemben, alig engedett valamit a Maniu kormány uralomrajövetele és a gazdasági törvények megszavazása után. Ha a stabilizációs kölcsön másfél esztendősin kinos huza-vona után megvalósult, úgy ebben minden bizonnyal közrejátszott az is, hogy nemzetközi gazdasági és pénzügyi érdekek fűződtek az egyetlen stabilizálatlanul maradt európai valuta árfolyamának lerögzítéséhez. Azt azonban mindenki tudta, hogy a stabilizációs kölcsönből kapott 100 millió dollár részint a Banca Nationala trezorjaiba, részint pedig az állam bel- és külföldi hitelezőin keresztül a kölcsöntnyújtó külföldi pénzintézetekhez fog visszavándorolni. Arra gondolni sem lehetett, hogy ebből az összegből megkezdhető végül a renoválása mindannak, amit a háború és a háború utáni tíz esztendő gazdaságpolitikája elpusztítottak. Ha meggondoljuk, hogy csak Románia utainak alapos rendezéséhez hozzá értők becslése szerint, 300 millió dollárra volna szükség.

A stabilizációs kölcsön létrejötte óta hiába próbálkozt az állam kisebb külföldi hiteleket szerezni, beruházási célokra, így például legutóbb a mezőgazdasági hitelintézet felállítására. Ami azonban sokkal súlyosabb jelenség volt, a külföldi magántőke sem mutatott érdeklődést és vállalkozási kedvet a romániai gazdasági lehetőségekkel szemben. Ezért mondtuk, hogy Madgearu londoni utja ugylátszik új etapot jelent, helyesebben szólva nyit meg az ország gazdasági életében. A kereskedelemügyi miniszter, aki a Maniu kormány gazdaságpolitikájának tulajdonképeni exponense, az új gazdasági törvények szerzője, valóban olyan fogadtatásban részesítették Londonban, amelyből a külföldi gazdasági körök, adott esetben pedig a londoni City irányító tényezőinek az országgal szembeni új beállítottságára lehet következtetni. Nemcsak az angol kormány ünnepelte fényes bankett keretében Madgearut, nemcsak Snowden angol miniszter köszöntötte Madgearuban egy új gazdaságpolitikai rezsim exponensét, de

a City pénzüktátori is angol méretekhez viszonyítva, határozottan meleg érdeklődéssel és szimpátiával tüntettek Madgearu és az általa hirdetett gazdasági koncepciók mellett. Határozottan nagy a kontraszt, ha ezt a fogadtatást összehasonlítjuk a hűvös és az ignorálásig menő tar-

tózkodás, mellyel még nem is olyan régen Bratianu Vintilat fogadták azok az emberek, akik ma Európa gazdaságában domináns szerepet játszanak. Madgearut valóságilag győztes hadvezérnek kijáró fogadtatásban részesítették hazatérése alkalmával. Az ország várja azt

a pillanatot, mikor konkrét gazdasági eredményekre lehet leszámítani azt a bizalmat, amelynek frappáns tanujelét adták a külföld pénzügyi urai az országgal szemben az ipar és kereskedelemügyi miniszter londoni látogatása alkalmával.

MacDonald pénteken hajóra száll Európa felé

A kanadai-angliai gazdasági viszonylatok elmélyítéséről tárgyal MacDonal a kanadai vasúfigazgatókkal

London, október 22. Montrealból jelentik, hogy MacDonal és kísérelte tegnap Montrealba érkezett.

Az angol miniszterelnök hosszabb megbeszéléseket folytatott a Canadian National és Canadian Pacific vezérigazgatóival

az angliai szénkivitel lehetőségeiről. MacDonal ma egy tisztelőre rendezett világsreggelin beszédet mondott, amelyben rámutatott arra, hogy Angliának nemcsak politikai, hanem gazdasági koncepcióin alapuló kapcsolatai is kell legyenek Kanadával. A miniszterelnök pénteken száll

hajóra és a jövő pénteken érkezik Liverpoolba. Érkezése után egy ideig kerüli a nyilvánosságot, majd november 9-én a londoni lord major felavatási lakomáján hosszabb beszédben ismertetni fogja amerikai tapasztalatait és utjának eredményeit.

Amerikai pénzügyes lesz a jóvátételi pénzügyes elnöke

A pénzügyesben úgy Francia, min Németország 3-3 taggal lesz képviselve

London, október 22. (Az Uj Kelet tudósítójától). A Daily Telegraph tudósítójának jelentése szerint, a jóvátételi pénzügyes szervezőbizottságának ma kezdődő újabb tárgyalásain tovább folytatják a megbeszéléseket a bank szervezését illetően. A lap szerint a fő alapelvekben a delegációk már megegyeztek, de a székhely kérdésében még nem történt döntés.

Felmerült az a gondolat, hogy a pénzügyes elnöke a főintézettel egyenlő rangba sorozzák és az intézetnek amerikai pénzügyes legyen az elnöke. Az egyenlő francia-német vezetés biztosítását nem sikerült elérni s ezért esett a választás amerikai pénzügyesre, kinek nevét egyelőre még nem közölték a nyilvánossággal. Hír szerint, úgy Németország, mint Fran-

ciaország három-három taggal lenne képviselve a bank igazgatóságában, míg a többi vezetőhatalmaknak csak két hely jutna. Ez ellen Anglia a most kezdődött ülészakon felszólal s a delegátus ki fogja fejteni, hogy a megoldásnak ez a módja az angol pénzügyi érdekeltég arányának nem felel meg.

Az orosz népbiztosok tanácsa parancsot adott a keletindiai vasutak elfoglalására

Offenzívába kezdett a vörös hadsereg. A népbiztosok többsége a parasztek elleni erélyes magatartás mellett döntött. Kivégeztek öt cári tábornokot

London, október 22. Az orosz belpolitikai helyzet ismét az erjedés stádiumában van. Ugyanakkor azonban a szovjet külpolitikája, főleg a távolkeleti viszonyokra alkalmazva ezt a megállapítást: erőteljesen agresszív színezetet vett fel. Kétségtelen, hogy a kínai fronton a pillanatnyi adottságok a szovjetnek kedveznek. A kínai forradalmi csapatok, Peng-Hju-Sziang vezetésével halálos csapást mértek a nankingi kormány csapataira s a belső kínai helyzet eme kaotikus állapota adja meg a lehetőséget a vörös hadseregnek, hogy agresszív támadásba menjen át. Ezt az agresszivitást, mint az újabb jelentések bizonyítják, beható tanácskozások előzték meg a moszkvai kremlben — Staliv vezetésével.

Az újabb, világpolitikai jelentőségű orosz eseményekről a következő jelentésünk számolnak be:

A szovjethadsereg elveti a kockát

London, október 22. A „Morningpost” tudósítója jelenti, hogy Kremlben Staliv elnöke alatt rendkívüli fontosságú tanácskozások folytak, amelyeken a távolkeleti orosz hadsereg vezérkarának delegátusai is részt vettek.

Az értekezlet elhatározta a kelet-kínai vasutak elfoglalását, mert a

helyzet vizsgálatából arra a meggyőződésre jutott, hogy a kínaiak kaotikus belpolitikai állapotai mellett nem fognak komoly ellenállást kifejteni az északmandzsuriai határok védelmében.

A határozathozatal siettetette a távolkeleti katonai delegátusok útján közvetített főparancsnoki üzenet, melyben Blücher felhívta a figyelmet arra, hogy a hadseregnek előre kell nyomulnia, vagy pedig le kell szerelni, mert a hosszú ideig tartó tétlenség a csapatokat demoralizálja. A határozatot azonnal közölték Blücher főparancsnokkal, akinek saját hatáskörében kell megállapítania az általános offenzíva megkezdésének időpontját.

Mint a Reutter távirati iroda Charbinból jelenti, az orosz szovjet csapatai Blagoveszenszszkével szemben hatalmukba kerítették Ta-Hei-Hot. A támadásról közelebbi részletek egyelőre hiányzanak.

Elkobozzák a gabonát a parasztoktól

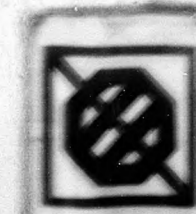
A kifelé való erélyességgel egyidejűleg a szovjet vezetői újabb erélyességet határoztak el a parasztokkal szemben. Ez az erély Staliv részéről annál is inkább feltűnő, mert Staliv mindeidég a parasztokkal való feltétlen megegyezés álláspontján volt s Trotszkijt éppen azért küldte

száműzetésbe, mert az ipari munkások forradalmi diktatúráját sürgette a parasztokkal, főleg a gazdag kulákokkal szemben.

A jelentés szerint, a kommunista párt vezérbizottsága elhatározta, hogy munkásokból álló repülőosztagokat szervez, amelyeknek az lesz a feladata, hogy elkobozzák a gabonát azokról a parasztoktól, akik felesleges készleteiket önként nem engedik át állami rekvirálás céljaira. A határozatnak a népbiztosok között csak Kaliniv és Puikov voltak ellene, akik tiltakozásuk jeléül el is hagyták az ülés-termet.

Ismét öt halálbüntetés

Berlin, október 22. Moszkvai jelentés szerint a hadiszer-ipar ellenforradalmi szervezete elleni bünterben, a szovjet-bíróság meghozta ítéletét. A bíróság büntőnek mondotta ki a per vádlottjait, a szovjet-állam védelmi készségének gyengítése és idegen beavatkozás lehetőségének elősegítése büntetésében s ezért a fővádlottakat kiknek legnagyobb része volt cári orosz tábornok és más magasrangú tiszt halálra, a többi vádlottakat koncentrációs táborokban kitöltendő hosszabb időtartamu szabadságvesztés büntetésére ítélték el. Öt halálra ítélt halálos ítéletét végre is hajtották. Ezek: Vissocsanski, Mihailoff, Dimah, Dekanoff és Chulga.

Einstein a zsidó nép nevében számonkéri Angliától a palesztinai eseményeket

„A zsidó nép soha sem fogja feladni többé Palesztina ujjáépítésének munkáját“

— mondja Einstein az angol közvéleményhez intézett nyílt levelében —

Az egész világ cionista és nemcionista közvéleményében, de a zsidóságban kiváló körökben is általános feltűnést keltett Albert Einstein professzornak egy levele, amelyet a londoni Manchester Guardian október 12-iki számában tett közzé a Palesztinában lejáratott eseményekkel és az angol sajtó egy részének állásfoglalásával kapcsolatosan. A történelmi dokumentumként ható levélben, amelyet a lap melegen kommentál, a világhírű zsidó tudós azt írja bevezetőnek, hogy aggodalommal kísérte az angol sajtó véleménynyilvánítását a palesztinai eseményekkel összefüggésben és bármennyire idegenkedik is a politikai szerepléstől, ez készítette levelének megismerésére.

A szikla, amelyre építünk....

A zsidó nép, — szól a továbbiakban Einstein levele, — amely minden más népnél sokkal többet szenvedett a világháborúban, nagy hálával fogadta Angliának azt az ígértét, amely megadja számára a lehetőséget, hogy megteremtse nemzeti otthonát Palesztina földjén, Anglia kifejezett támogatása mellett. A politikai, gazdasági és morális megrendülés idején a Balfour-deklaráció volt az a szikla, amely új reményekkel töltötte el az egész világon elszórt zsidó népet. Erre a célra hatalmas emberi energiákat és pénzáldozatokat hordott össze a zsidó közösség és rövid tíz év alatt tízmillió font gyűlt össze önkéntes adományokból a palesztinai nemzeti otthon felépítésére és széles körű kiváltságokat zsidó chaluc telepedett meg az országban, amely sivatár volt és terméketlen. A pusztaságokat vízzel öntözték meg, erdőket ültettek, mocsarakat csapoltak le vagyis olyan békemun-

A rombolás és az építés kontrasztja

Tulzás nélkül lehet állítani, hogy az európai népek háborús teljesítményeitől eltekintve a mi generációnk nem élt át olyan szellemi intenzitást és hősiesség odaadástól átitatott nemzeti erőfeszítést, mint amelyet a zsidók tíz év óta végeznek Palesztinában. Ha valaki, mint ahogy néhány évvel ezelőtt nekem megadtátok, végigutazta az országot és látta a nagyszerű szellemi és morális kaliberű fiatal pionírokat, férfiakat és nőket, mint a legnagyobb forrásban követő tömegek és utakat építenek, aki látta, hogy a zsidó kolonisták odaadó fáradtsága folytán mint nőnek ki a sivatár talajból virágzó mezőgazdasági tevékenységnek és az ország szükségleteinek megfelelő ipar van kialakulóban és mindenekelőtt, ha valaki megfigyeli a bibliai ősi kultúrnyelvén felépülő iskolarendszer kialakulását, amely már az ovodától az egyetemig létre is jött, — melyik szemlélő, akármilyen vallású, nemzetiségű, pártállású és világnézetű legyen is, képes kivonni magát ennek a csodálatos önfeláldozásnak és szinte emberfeletti teljesítményeknek a varázsa alól? Nem hihetetlen-e, hogy miután az arab csőcselék aláásta mindezt a munkát és odaadó teljesítményt, nemcsak ezt a romboló tömeget méltatják hódoló szavakkal, hanem még azt is követelik, hogy Anglia vonja vissza az országépítés védelmére adott ünnepélyes ígértét?

A cionizmus két alapforrása.

A cionizmus két tényezőn alapszik. Egyfelől a zsidó nyomorból született meg, amely a hontalanság, az üldöz-

kát végzett, amely ha szerény is a méreteiben, de mindenesetre csodálatra méltó.

Miért védi az angol sajtó egy részét az arabokat?

És most az a szikla, amelyre mind ezt építettük, vajjon megingott volna? Az angol sajtó tekintélyes része meg nem értéssel kezeli a mi törekvéseinket, hűvösen és visszautasítóan. Mi történt hát?

Az arab mob, amelyet megszervezték és felzúgattak különböző politikai intrikákkal, amelyek a tömeg vallási fanatizmusát használták ki, megtámadta az elszigetelt zsidó településeket, gyilkolt, rabolt és pusztított, ahol nem talált ellenállásra. Hebronban és Szafedben védtelen talmudistákat, aggodkat, nőket és gyermekeket gyilkoltak le és legutóbb is megtámadták azt a kolóniát, ahol az ukrainai pogromokból kimentett árvákat telepítették le. Nem csodálatos-e, hogy a primitív brutalitásnak ezt a véres kirobbanását egy békésen dolgozó nép ellen teszi meg az angol sajtó propagandaszervezőknek, nem a szörnyűségek elkövetői, hanem azok áldozatai ellen? És alig kevésbé, szomorú az a meglepő tájékozatlanság, amely a sajtó bizonyos részében nyilatkozik meg a palesztinai zsidó ország-építőmunka karaktere és teljesítményei tekintetében. Egy évtized telt el azóta, hogy a brit kormány majdnem az egész sajtó és az összes politikai pártok egyhangú hozzájárulásával inaugurálta a palesztinai zsidó nemzeti otthon felépítésének politikáját, amelyet később ugyancsak az összes kulturális államok, agukévtá tettek. Ennek alapján a zsidók Palesztinába küldték fiaikat és leányaikat, azok kivül nagy összegeket áldoztak a békés ujjáépítés ezen nagy művére.

tetés, a gazdasági és kulturális elnyomatás formájában még ma is fennáll. A világtörténelem végtelen zsidó mártírúmának legmélyebb oka a zsidó hontalanság volt. A civilizált nyugat ma sem kapott még összefüggő képet a zsidó tömegek szenvedéseiről. Kelet Európában a személyes megtámadás veszélye minden egyes zsidót állandóan fenyeget. A régi idők megalázó háttérbeszörítései helyébe ma a gazdasági korlátozások léptek és a kulturális megszorítások, amilyen a numerusz klauzusz is. Nyugaton is van azonban zsidókérdés. Hány nemzsidónak van alkalma bepillantani abba a lelki szenvedésbe és szellemi elkorcsosulásba, megaláztatásba és szellemi ziláltságba, amely kizárólag egy tehetséges és érzékeny nép hazátalanságából keletkezett? Mennyi teremtő energia pusztul el a normális nemzeti megnyilatkozás azon szerveinek hiánya miatt, amelyek csak a földdel összekötött kulturában fejlődhetnek ki! A mai zsidóság mennyi fogyatékosága vezethető vissza arra, amit az első cionisták abban a felismerésben fejeztek ki, hogy a zsidókérdést nem lehet az asszimilációval megoldani, vagyis az egyes zsidónak a környezetéhez való teljes hozzájárulása útján, mert a zsidó sajátosság tulerős ahhoz, semhogy egy ilyen asszimiláció elmoshatná és sokkal tudatosabb, semhogy erre hajlandó lenne.

A hontalanság és szellemi tradíció.

Természetes, hogy sohasem lesz lehet Palesztinában a zsidó nép egy kisebbségénél többet letelepíteni, de azoknak, akik a problémával komolyan foglal-

koznak, már régen az a meggyőződése, hogy a palesztinai zsidó nemzeti otthon megteremtése emelni fogja a szétszórt-ságban maradó zsidók helyzetét és becsületét, ezáltal pedig nagymértékben meg fogja javítani a zsidók és nemzsidók közötti viszonyt.

A cionizmus másik gyökere azonban a zsidó nyomornál is mélyebben fekvő. Abban a zsidó szellemi tradícióban gyökerezik, amelynek fentartása és ápolása képezi a zsidó nép-közösség formájában való fennmaradásának egyetlen értelmét. A zsidó népek ősi földjén való ujjászűletésében, ahol a zsidó szellemi értékek ismét zsidó atmoszférában fejlődhetnek tovább, a zsidó sajátosság leg tudatosabb képviselői a zsidó közösség regenerálódásának és szellemi erői felszabadulásának egyik legfontosabb előfeltételét látják.

Az arabokkal való barátság

Ezekből a törekvésekből és tendenciákból táplálkozik a zsidó építőmunka Palesztinában. A cionizmus nem sovinszta mozgalom, nem származik a „szent önzésből”. A zsidó nép nagy többsége egy ilyen jellegű mozgalmat nem is támogat. A cionizmus Palesztinában sem akar senkire semmilyen jogától elútni, vagy vagyonától megfosztani. Ellenkezőleg az a meggyőződésünk, hogy képesek leszünk a velünk rokon arabokkal barátságos és alkotó együttélést teremteni, amely szellemi és anyagi téren egyaránt áldásos lesz az ország lakosságának mindkét részére.

Az egész zsidó kolonizáció alatt egyetlen arabtól sem vettek el semmit, sőt minden tényéni földért, amelyet a zsidók megszereztek, olyan árat fizettek, amelyet a vevő és eladó közösen állapított meg. Mindenki, aki az országot meglátogatta, egyaránt meggyőződhetett arról, hogy az arab lakosság gazdasági és egészségügyi viszonyai milyen nagy mértékben megjavultak a zsidó kolonizáció hatása alatt. Az egész országban barátságos kapcsolatok fejlődtek ki a zsidó telepesek és az arab lakosság között a szomszédos falvakban. A palesztinai vasutások szakszervezetében zsidók és arabok egyesültek és ezáltal az arab munkás életmódja megjavult. A héber egyetem nagy könyvtárában arab tudósokat lehet állandóan találni munkaközben és ugyanakkor az arab nyelv, az arab tudomány és kultúra az egyetem egyik legfőbb tantárgyát képezi. A haifai héber technikum esti kurzusain az arab munkások is résztvettek. Ez a viszony termelte ki magából azokat az eseteket, amelyek az egyetlen vigasztaló momentumot alkották a legutóbbi krízisben, azt tudniillik, hogy arabok megvédték zsidó polgártársaikat a felzúgott tömeggel szemben.

Kik a konkolyhíntők?

A cionista mozgalom, magasabb célkitűzéseinek nevében és a kultüremberiség által ünneplés formában tett ígértet alapján, jogosan megkövetelheti, hogy példanélküli építőmunkáját — egy nagyjából megműveletlen földön modern és intenzív gazdálkodási módszerekkel helyet csináljon az újabb bevándorlók százezreinek, az ország egyéb lakosságának minden károsodása nélkül — ne keresztelhesse egy izgatókból álló kicsiny csoport, még akkor sem, ha ez a klikk a mozlim papság köpenyével takarózik is. Tudja-e az angol közvélemény, hogy a jeruzsálemi nagymufti, aki a zavargások középpontjában áll és olyan hangosan beszél az összes mohamedánok nevében, egy alig 30 éves politikai kalandor, akit 1920-ban

az akkori zavargásokból kifolyólag több évi elzárásra ítélték és csak amnesztia révén került szabadlábra? Ennek az embernek a lelkiüetéről fogalmat lehet alkotni már abból is, hogy egyik legutóbbi nyilatkozatában éppen engem tesz felelőssé az eseményekért, illetve azzal vádol meg, hogy én követeltem a zsidó Templomnak a mai Omár-mecset helyén való ujjáépítését. Tűrhető-e, hogy egy országban, ahol a tudatlanok fanatizmusát olyan könnyen lehet gyilkosságra és rablásra tüzelni, egy ilyen felelőtlen és skrupulus nélküli ember továbbra is érvényesíthesse ezt a befolyását, a vallási méltóság minden súlyával és a világi hatalóinak azzal a felkészültségével, amely Keleten velejár a vallási tiszt-ségekkel?

Mit követel Angliától a zsidó nép?

A Palesztina-mandátum megvalósítása igen nagy mértékben függ Anglia közvéleményétől, sajtójától és államférfiaitól. A zsidó nép joggal elvárhatja, hogy békeműve a mandátárius hatalom tevékeny és jóakaratu támogatását élvezze. Joga van követelni, hogy a legutóbbi zavargásokban bünösnek találtakat illó módon megbüntessék és hogy azokat az embereket, akik egy ilyen sajátos multu és sajátos jövőbeli lehetőségeket nyújtó ország kormányzásának felelősségét viselik, úgy instruálják, azt a nagy feladatot, amelyet a kultur-emberiség a mandátárius hatalomra bízott, bátorsággal és éleslátással a mindennapi gyakorlatban is kifejezésre juttassák, illetve valóra váltsák. A zsidók nem akarnak az angol bajonetek védelme alatt élni őseik országában. A zsidók a rokon arab nép barátaiként jönnek oda és az angoloktól csak azt követelik, hogy támogatassanak ezeket a barátságos kapcsolatokat a megerősödését azáltal, hogy nem tőr meg semmiféle mérgező propagandát és hogy olyan védelmi szerveket létesít az országban, amelyek az emberi élet és a békés munka biztonságát teljesen garantálják.

A zsidók sohasem fogják többé feladni Palesztina ujjáépítésének munkáját, amelyre vállalkoztak. A legutóbbi események által kiváltott reakció, amely az összes — cionista és nemcionista — zsidók körében megnyilatkozott, ezt elév világosan megmutatta. A munka elvégzését azonban a mandátárius hatalom lényegesen megkönnyítheti, de meg is nehezítheti. Alapvetően fontos tehát, hogy az angol közvélemény, valamint az angol és palesztinai kormányok kötelezettségét érezzék eziránt a nagy feladat iránt, nem azért, mert Anglia valamikor jogi formában magára vállalta ezt a kötelezettséget, hanem mert mélyen meg vannak győződve ennek a munkának az értelméről és értékéről és mert hisznek benne, hogy ennek a feladatnak a megvalósítása az emberiség békéjét szolgálja és egy nagy történelmi igazságtalanságot van hivatva jóvátenni. Ez az eredmény, ha sikerül elérni, már pedig elérhető, ha Anglia akarja, bármilyen nehéz feladatokat ró is Angliára, nemcsak a zsidóság, hanem az egész emberiség legnemesebbjeinek soha el nem muló háláját biztosítja számára.

Az uri közönség kedvenc találkozó helye a
GROSZ-FÉLE
בשר ארטה עתרם
ORADEA
Zöldfa utca 10. szám.
TIMIŞOARA
Lloyd-sor 11. szám.
Lakodalmak és bankettek rendezését vállalom.
Valódi palesztinai borok eladási helye.

Csak j

Még mindig n
sze

Bucureşti-Bukarest
niu miniszterelnök
megbeszélést folyta
miniszterrel, aki be
londoni tárgyalásain
megbeszélés második
beipolitikai és főleg
désék megvitátása
és Madgearu megb
átszervezésének mo
lommal le szögezté
átszervezéséről szóló t
január elsején fog
is az új minisztere
tárcájukat.

Kik menne

A kormány új ös
zólóg még mindig
vannak forgalomban
lése szerint Dan
Pan Halipa és
kerülnek ki a kom
záció alkalmával.
get okoz a kormán
ca betöltése. Egyel
pénzügyeket és ar
terelnök megtartat
ügyi tárcát, ugy a
vezetését Lugoşa
terelnökségi állam
ügyi alminiszteri n
esetben Lugoşanu
a külügyminiszter
rülne, aki egyelb
nyújtotta Maniuna
fenco ugyanis két
tériumok reorganiz
vény incompabilitá
viselő politikai és
nisztratív funkciói.

A nemzeti par
nagy része azonban
van, hogy célszer
gearu venne át a
trányítását és Ma
lampolitikai ügyel
telne ügyeit. Ebbel
lesz cunak ajánló
lemügyi tárcát. M
cu, jelenlegi belü
szortminiszteriumo
lyükre Dobresc
lésügyi államtitká
nitescut kombi
Mirto, Ionitescut
lyére. U² alminisztr
a közlekedésügyi
ennek élére Boi
szort emlegetik.

Ötvenh

A miniszterium
délelőtt a reorgan
zottsággal együtte
niszterelnökségen
tek, hogy mindaz
díjazzák, akik öt
betöltöttek, vagy
közszolgálatban.
ket, akiket az új

SELECT

Buzdugán

A vidán

legujabb 2 fe

Malec

3 fe

Egyike a lo

Monopol M

Szinehagyott bőrkabátokat, ruhákat, szintartóan fest és tisztít **Czink, Cluj**

Csak január 1-én szervezik át a kormányt

Még mindig nem biztos, hogy melyik tárca cserél gazdát. Citta Davila amerikai román követ szerencsétlenségnek tartaná, ha a liberálisok újra kormányra kerülének

Bucuresti-Bukarest, október 22. Maniu miniszterelnök ma délelőtt fontos megbeszélést folytatott Madgearu miniszterrel, aki beszámolt Maniunak londoni tárgyalásainak eredményéről. A megbeszélés második részét az aktuális belpolitikai és főleg pártpolitikai kérdések megvitatása tölthette ki. Maniu és Madgearu megbeszéltek a kormány átszervezésének módjait. Ez alkalommal le szögezték, hogy a kormány átszervezése a minisztériumok reorganizálásáról szóló törvények értelmében január elsején fog megtörténni, amikor is az új miniszterek el fogja foglalni tárcájukat.

Kik mennek és kik maradnak.

A kormány új összetételére vonatkozólag még mindig csak kombinációk vannak forgalomban. A Lupta értesülése szerint Dan Sever, Vlad Aurel, Pan Halipa és Ioan Raducanu kerülnek ki a kormányból a reorganizáció alkalmával. Meglehetősen nehézset okoz a kormánynak a pénzügyi tárca betöltése. Egyelőre Maniu vezeti a pénzügyeket és amennyiben a miniszterelnök megtartaná magának a pénzügyi tárcát, úgy a minisztérium effektív vezetőségét Lugosanu jelenlegi miniszterelnökségi államtitkár venne át. Pénzügyi alminiszteri minőségben. Ebben az esetben Lugosanu helyére Gafenco, a külügyminisztériumi államtitkár kerülne, aki egyébként ma délelőtt benyújtotta Maniunak lemondását. Gafenco ugyanis képviselő és a minisztériumok reorganizálásáról szóló törvény incompatibilitást állapít meg a képviselői politikai és az államtitkár adminisztratív funkciói között.

A nemzeti parasztpárt vezetőinek nagyrésze azonban azon az állásponton van, hogy célszerűbb volna, ha Madgearu venne át a pénzügyminisztérium irányítását és Maniu az általános állampolitikai ügyek irányításának szentelne ügyeit. Ebben az esetben Manoiulescunak ajánlotta fel a kereskedelemügyi tárcát. Mirto és Joanitescu jelenlegi belügyi alminiszterek rezortminisztériumot fognak kapni, helyükre Dobrescu jelenlegi földművelésügyi államtitkárt és Pompiliu Joanitescut kombinálják. — Dobrescut Mirto. Ionitescut pedig Joanitescu helyére. Uj alminisztériumot kreálnak meg a közlekedésügyi minisztérium mellé, ennek élére Boilla Romulus professzort emlegetik.

Ötvenhét év az új korhatár.

A minisztériumi államtitkárok ma délelőtt a reorganizálást előkészítő bizottsággal együttes ülést tartottak a miniszterelnökségen, amelyet úgy döntöttek, hogy mindazon tisztviselőket nyugdíjaznak, akik ötvenhetedik életévüket betöltötték, vagy harminc éve vannak közszolgálatban. Azokat a tisztviselőket, akiket az új korhatár alapján nyug-

dijazni kellene, de akiket egyelőre nem tudnak nélkülözni a munkában, külön bizottság által megállapítandó módon, speciális szerződéssel fogják alkalmazni. A „Monitorul Oficial” csütörtöki számában megjelent az idevonatkozó döntvény. A nyugdíjasok problémájának megoldása után megkezdődik a minisztériumi tisztviselőknek inkvadralása a reorganizálásról szóló törvény alapján.

Az amerikai követ és a liberálisok.

Bucuresti-Bukarest, október 22. Citta Davila, Romániai új washingtoni követe nyilatkozott Rosenthal követ-ségi sajtóattasé, a „Rador” amerikai tudósítója előtt arról a támadásról, amely őt a Viitorulban érte. Ismeretes, hogy Davila új posztjának elfoglalása alkalmával levelét intézett Hoover köztársasági elnökhöz, amelyben rámutatott arra, hogy a Maniu kormány gazdaságpolitikája új erőt nyit az ország éle-

tében, amelyet jelentős lépéssel visz előre a haladás útján. Bratianu Vintila sugalmazására válaszképpen cikk jelent meg a Viitorulban, amelyben a liberális párt bejelenti, hogy mihelyt kormányra kerül, el fogja távolítani hivatalából Citta Davilát, aki „megragalmazta a külföldi közvélemény előtt a liberális párt tiz éves konszolidációs munkáját”. Citta Davila kijelentette a Rador amerikai tudósítója előtt, hogy politikai és diplomáciai karrierjében megtanult nem félni senkitől. A liberálisok fenyegetései sem rémítik meg. Szerencsétlenségnek tartaná, ha még egyszer érvényre jutnának Románia politikájában azok az elvek, amelyek az ország gazdasági katasztrófáját előidézték és egy olyan kormánnyal, amely ilyen elveket akarna ismét inauguralni az ország politikájában, lelkiismerete nem engedne meg, hogy egy pillanatig együtt működjön.

Az összes amerikai városok pazar kivilágítással ünnepelték Edisont az izzólámpa feltalálásának ötvenedik évfordulóján

Newyork, október 22. Egész Amerika megünnepelte az izzólámpa feltalálásának ötvenedik évfordulóját. Az összes városokat pazarul kivilágították. Az ünnep központjában Detroitban öt percre kioltották az összes égőket. Edison és munkatársai megismételték ötven év előtti kísérletüket. Amikor a fény kigyulladt, a terem közön-

sége lelkesen ünnepelte a nagy feltalálót. Newyork, október 22. A detroiti Edison-ünnepségeknek külön érdekessége volt, hogy a nagy feltaláló részére olyan vasuti szerelvényt állítottak össze, amilyenben ötven év előtt közlekedtek Amerikában. Edisont az amerikai pénzarisztokrácia több vezető képviselője kísérte Detroitba. Az

Kapható minden jobb detallüzletben

Óriási katasztrófától tartanak, ha húsz napon belül nem sikerül eloltani a modernii szondatüzet

Attól tartanak, hogy a tűz átterjed a szomszéd szondákra is. Huszezer tonna petróleum pusztul el naponta a szondatüzetben

Bucuresti-Bukarest, október 22. A modernii szonda száznegyvennyolcadik napja ég. A tűz ahelyett, hogy lankadt volna, egyre erősebb lesz és egyre kísértebb méreteket ölt. A szonda égését időnként földrengés-szerű dübörgések kísérik. Szakértők megállapítása szerint, ha tiz-husz napon belül valami változás az égés mai tempójában nem következik be úgy komoly katasztrófától kell tartani. Az öt hónapja tartó égés következtében a lángok és a hatalmas belső nyomás teljesen megsemmisítették a szonda belső vázát és a szondanyílásokról származó szélcsúszmák miatt el és ebben az esetben nemcsak hogy az oltás lesz a lehetetlenséggel egyenlő, de a tűz könnyen átterjedhet a szomszédos szondákra, borzalmas katasztrófákkal fenyegetve.

Hivatalos megállapítások szerint, a szonda égése naponta kétfélmillió köbméter gázt fogyaszt el, ami ezer tonna petróleumnak felel meg. A szondatulajdonosnak több, mint négy milliárd kára van az égésből és az állam maga az elvesztett illetékek címén több, mint egymilliárd

leit vesztett az égés következtében. Az oltással foglalatokodó bizottság most Nelson amerikai mérnök készülékével kísérletezik, amelynek segítségével felülről próbálják a tüzet eloltani. Fölöttébb kétséges azonban, hogy ez a próbálkozás sikerülni fog.

Clemenceau állapota válságosra fordult

A párisi lapok szerint a volt miniszterelnök állapota válságos, az orvosi bulletin szerint nincs ok nyugtalanságra

Páris, október 22. Clemenceau, a világhírnevű volt francia miniszterelnök állapotáról még mindig ellentmondó hírek érkeznek. Az orvosi bulletin Clemenceau állapotának javulásáról számol be, ezzel szemben a távirati irodák híradásai szerint, minden ellenkező állítás ellenére: Clemenceau állapota válságosra fordult. Clemenceau állapotával kapcsolatban a következő távirati jelentések érkeztek be:

Páris, október 22. A Le Journal des Debats fenntartja azt az értesülését, hogy Clemenceau állapotában súlyosbodás állott be. A lap szerint a volt miniszterelnök

orvosi a szív működésének élénkítésére az esti órákban kámforinjekciókat adtak a betegnek és az éjszakai órákban oxigéntömlőket szállítottak a beteg lakására.

Clemenceau vidéken tartózkodó fiát és közeli rokonait Párisba kérték. Az orvosok tegnap két kámforinjekciót adtak a betegnek. Az orvosok a mai éjszakát a volt miniszterelnök betegágya mellett töltötték.

E híradásokkal szemben Clemenceau kezelőorvosai kijelentették, hogy a volt miniszterelnök az éjszakát jól töltötte s állapota nem ad okot nyugtalanságra. Ma este az orvosok uira megvizsgálják a beteget. A délelött folyamán számos közéleti előkelőség adta le névjegyét a beteg Clemenceau lakásán.

— Enyhe időjárás várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint enyhe, változóan felhős időjárás várható esőhajlammal. A hőmérséklet Budapesten ma délel 160 Celsius.

SELECT MOZGÓ

★

MA

1. Buzdugán régenstemetése

2. A vidám társaság
legujabb 2 felvonásoskomédiája

5. Malec fényképész
3 felvonásban

★

Egyike a legjobb műsoroknak
Monopol Metro-Goldwyn

Triumph

cipő elegáns tartós olcsó
Kapható minden jobb üzletben

Nagy textílcég megbízható, agilis, garancia-képes, lehetőleg megyeszékhelyen lakó

RAYONKÉPVISELŐKET

keres magánfelek látogatására. „Nagy jutalék” jellegre szóló levelek Elekcs Hírlapiroda BRAŞOV küldendők.

Önség

helye a

FÉLE

életterem

A szám.

RA szám.

ankettek állalom.

ai borok helye.

Cluj

Álörvost köröz a budapesti rendőrség A nagystílusú szélhámós sorozatos bűncselekményeket követett el

Budapest, október 22. A budapesti rendőrség elfogató parancsot adott ki egy állítólagos dr. Wiederkehr Jenő orvos ellen, akiről kiderült, hogy a doktori címet jogtalanul használta, Wiederkehr sorozatos bűncselekményeket követett el Budapesten és különböző szélhámosságokkal sokakat megkárosított.

A budapesti rendőrséget már hónapok óta foglalkoztatta az álörvos, aki ellen az első feljelentést Abbas Ali, Váci uccai szőnyegkereskedő tette. Ennek a feljelentésnek pikáns előzményei vannak. Az álörvos ugyanis megismerkedett Abbas Ali fiatal feleségével, aki beleszeretett a kalandorba és rábírta a férjét, hogy váljanak el. Abbas Ali nagyobb végkielégítést adott feleségének, aki aztán Wiederkehr-rel Törökországba ment. Wiederkehr, aki a háború alatt szanitéc volt és Németországban sokáig, mint masször működött, elszajátított valamennyit az orvosi tudományokból és orvosi funkciókat is végzett. A budapesti szőnyegkereskedő feleségével hosszabb időt töltött Törökországban, ott azonban elhatározta, hogy visszatérnek Budapestre és megszarolják a volt férjet. Hónapokkal ezelőtt történt ezután, hogy egy napon a szélhámós megjelent Abbas Ali üzletében és ott hamis okmányokat mutatott fel, amelyek szerint az elvált házastársak gyermekei mellé őt rendelték ki gyámnak. A szarolási kísérlet azonban nem sikerült és Abbas Ali feljelentést tett mindkettőjük ellen. A rendőrség, miután a szarolás tulajdonképpen nem sikerült, nem tartóztatta le Wiederkehr, aki aztán hamis vádat emelt Abbas Ali ellen.

A szélhámós áldoktor aztán Budapesten különböző szélhámosságokat követett el, pénzeket vett fel ügyek elintézésére, majd amikor nesztét vette, hogy üzletfelei feljelentést tettek ellene, megszökött. A rendőrség széleskörű nyomozást indított kézrekerítésére.

Baldwin át akarja szervezni az angol konzervatív-pártot

London, október 22. Stanley Baldwin volt miniszterelnök tegnap visszaérkezett Londonba, ahol tanácskozási felületet adott a konzervatív-párt vezetőberekkel és a párt újjászervezéséről. Ugy hírlik, hogy a konzervatív-párt röviddel a törvényhozó testületek új ülésének megnyitása után bizalmatlansági indítványt terjeszt elő a kormányban szemben a munkanélküliség kérdésében követett politikája miatt.

A hadügyminisztérium cáfolja a kolozsvári hadtestparancsnokság ellen emelt hírlapi vádakat

Bucuresti-Bukarest, október 22. Több bukaresti lap megírta, hogy a kolozsvári hadtestparancsnokság sok millióval károsította meg az államot, oly módon, hogy a kolozsvári pékektől szerezte be a kolozsvári ezredek kenyérszükségletét, ahelyett, hogy a kenyéret saját pékműhelyekben sütötték volna. A hadügyminisztérium most kommunikált tesz közlést, amelyben kategorikusan cáfolja ezeket a vádakat. A kommuniké leszögezi, hogy egyedül a százfenesi lövésztelen tartózkodó katonák szerzik be a fálusi magánosoktól kenyérszükségletüket, az összes kolozsvári ezredek kenyérszükségletét a hadsereg pékműhelye látja el.

„Jó befektetés a fegyverkezés“ írja egy prágai cseh lap

Prága, október 22. A Narodni Politika védelmére kél a cseh katonai fegyverkezésnek. A lap szerint a békeszerződésnek az a kitétele, hogy a legyőzött államok lefegyverzése után a győztesek is le fogják szerelni, csak retorikai fordulat. Ettől eltekintve, a lap jó befektetésnek tartja azokat az összegeket, amelyeket Csehszlovákia fegyverkezésre kiad, mert a biztonságtól eltekintve, számos embernek kenyéret adnak.

NIVEA-CREME

nappali és éjjeli krém egyben.

Nappal megóvja bőrét a zord idő káros behatásaitól. Ellentétben a zsíros Coldkrémekkel, teljesen behatol a bőrbé, anélkül azonban, hogy a legkisebb fényt hagyna maga után. Ezenfelül igen alkalmas puder alá, amennyiben megakadályozza a pórusok eltömését a puder által; a puder jobban tapad a bőrön és általa könnyebben eltávolítható. Éjjelen át működik a bőrővő eucerin, amely csakis a Nivea-Cremeben van meg, táplálja a bőrt, megfiatalítja, erősítve és ápolva a szöveteket. A Nivea-Creme intensíven behatol a bőrbé, anélkül, hogy fényt hagyna maga után. Dobozok Lei 10.-, 16.-, 24.-, 34.-, 72.- | Tubusok Lei 30.- és 45.- Emil Ziegler, Brasso-Brasso, Vasút-utca 43

Egy havi államfogházra és ötezer lej pénz-büntetésre ítélte a nagyváradi törvényszék Arvay Árpád magántisztviselőt, egy Bukarest éjjeli életéről írott cikke miatt

Oradea-Nagyvárad, október 22. (Az Új Kelet tudósítójától). Érdekes ügyet tárgyalt le ma délelőtt a nagyváradi törvényszék Zariopol-Voinariu tanácsa, amely érdekes előzményei folytán kinőtt egy mindennapos tárgyalás szürke keretei közül. A vádlott egy Arvay Árpád nevű nagyváradi magántisztviselő volt, aki a vádirat szerint még a tavasz elején lennt járt Bukarestben és párnapig ottartózkodás után megírta bukaresti impresszióit az egyik váradai lapba, amelyben főleg az éjszakai életet bírálta és élénk színekkel párhuzamot vont Bukarest és Szodoma között. A cikk maga nem kellett volna különösebb feltűnést, hogyha a közismert Gonboşiu Ulpiu Trajan kezdeményezésére nem indul akció Váradon, hogy Arvayt ezen cikke miatt letartóztassák, ami rövidesen be is következett, de később mégis szabadlábra helyezték.

Az Arvay ellen elkészített vádirat tulajdonképpeni lényege az, hogy a cikkíró nemzetgyalázást és nemzetiség ellen való gyűlöletszítást követett el, ami a ma délelőtti tárgyaláson nem bizonyult be teljes mértékben.

A tárgyalás megkezdésekor Arvay védője dr. Kovács Árpád pergátló kifogást emel azon a címen, hogy a tárgyalás egyik bírja Voinariu, közeli rokonságban van a feljelentővel dr. Zigre Miklós volt kisebbségi miniszterrel. A védő pergátló kifogását a bíróság rövid tanácskozás után visszautasítja, majd a vádbeszéd felolvasása után megkezdik a tanukihallgatásokat, amelynek során felvázolt a bíróság asztala előtt Nagyvárad román és magyar

társadalmának színe-java. A tanuk nagy része igazolta, hogy az Arvay által leírt dolgok nagyjából megfelelnek a valóságnak és a cikk inkriminált részei már megjelentek bukaresti lapokban is. Ezután dr. Kovács Árpád védő emelkedett szószárra és magasszárnyalású beszédében igyekezett védenőt tisztázni az ellene emelt vádak alól. Többek között kijelentette, hogyha az állam polgára saját fővárosának éjszakai életét bírálhatja és arról súlyos kritikát mond az még nem lehet büntetendő cselekmény, mert akkor első sorban a bukaresti lapok szerkesztőit kellett volna már régen lezárni, akik sokkal súlyosabb dolgokat írtak már meg, amit a nála levő lappeldányokkal is tud igazolni.

Elmondja még dr. Kovács, hogy Hugó Victort, Ady Endrét és a többi nagy írókat és embereket, akik valamennyien írtak koruk erkölcsi fertőiről, saját államaik bírósága a jelenlegi vád arányához mérten legalább is súlyos kényszer munkára kellett volna itélni, de az akkori megértő szellem nemhogy nem emelt vádat ellenük, hanem még nekik adott igazat. Kéri védenő felmentését.

A bíróság visszavonul és tanácskozás után kihirdeti ítéletét, amely szerint Arvayt bűnösnek találja nemzetiségi gyűlölet szításának vétségében és ezért egy hónapi államfogházra és ötezer lej pénz-büntetésre itéli. Arvay Árpád az ítéletet megfellebbezte azon a címen, hogy a bíróság egyik tagja közeli rokona a feljelentőnek és így elfogult volt az ítélet hozatalánál.

Mussolini parancsára végleg eltüntetik a római gettót

Róma, október 22. Megírta az Új Kelet már röviden, hogy Mussolini rendelkezésére, a római gettót, amelyből, mint ismeretes, 1860-ig a zsidók nem költözkedhettek ki, lebontották. Erre a lépésre a miniszterelnök azért határozta el magát, mert a közegészségügyi hatóságok már régóta panaszkodtak, hogy a gettó egyike a város legveszedelmesebb járványfészkeinek és semmi értelme, hogy továbbra is megmaradjon.

A gettó eltüntetésének alkalmából a lapok megírják az olaszországi zsidóság történetét. IV. Pál pápa volt az, aki 1556-ban az örök város déli oldalán, a Tiberis közelében, elrendelte a gettó felépítését. Régebbi időkben még a kereszténység megalapítása előtt, laktak már zsidók Rómában, épen itt a városnak ezen a részén. Akkor azonban senki sem kötelezte őket az ottan való lakásra. A zsidók önként jöttek, hogy egymás között lehessenek ebben a városnegyedben. Sokan közülük azonban, akiket foglalkozásuk, vagy érdekeik a városban való lakásra szorították, nem laktak a gettóban, hanem a város valamely utcájában, lehetőleg egyszerű, csendes házában; nem akartak feltűnő

kelteni, akkor sem, ha gazdagok voltak és ha módjuk lett volna palotában lakni. A gettó mai helyén állott az a zsinagóga, amelyet Horatius és Juvenalis is meglátogattak, amikor a pézszachi istentiszteletet tartották a zsidók. Akkor még minden zsidónak polgárjoga volt Rómában. Az első, aki Rómában üldözni kezdte a zsidókat, Tiberius császár volt. Huszonöt ezer zsidót száműzött Szárdíniába. Titus idejében, a nagy palesztinai események után, körülbelül ötven ezer zsidót cipelték fogdába ide, ahol azonban később különböző foglalkozási ágakban helyezkedtek el és Róma polgárai lettek.

A gótok később megtámadták a gettót, a zsinagógát kifosztották, azután felégették. Amikor később a zsidók felépitették a templomot, 521-ben a keresztények másodszor is felgyújtották. A pápák közül II. Anaclet zsidó származású volt, ez azonban nem zavarta őt abban, hogy elnyomja zsidó fajtstvéreit. Ez az elnyomás hosszú ideig csak súlyos adóknak nyilvánult meg, ellenben ha a csöcselék megtámadta őket, a pápák mindig segítségükre siettek. II. Innocent 1246-ban rendeletet adott ki, hogy a zsidók vallását ki-

mélni és őket magukat segíteni kell ahhoz, hogy adójukat fizethessék.

1495-ben VIII. Károly francia király romboltatta le a zsinagógát. A spanyol zsidóüldözések idején tömegesen menekültek a zsidók a pápa országába, főleg Rómába. IV. Pál pápa ekkor rendelte el, hogy a zsidók csakis egy helyen lakhatnak.

1860-ban, amikor a zsidók a város bármely részében letelepedhettek a gettó gazdagjai kivonultak, az egészségtelen sikátorokból, ahol ezután már csak szegény zsidók laktak. A gazdagok elhagyott lakásaiba keresztény vagyontalan elemek költöztek. A gettót 1887-ben már kezdték lerombolni, ez a munka azonban annakidején abbamaradt.

Mussolini rendelete szerint a gettónak teljesen el kell tűnnie. Az ottlakó zsidók és olasz munkások egy másik városnegyedben fognak lakást kapni.

Palesztina-beszámoló a Jewish Agency kolozsvári előkészítő bizottságában

Vasárnap este a Jewish Agency erdélyi előkészítő bizottsága teát adott az Erdélybe érkezett Keren Hajjeszod delegátusok tiszteletére a Salom klub termeiben. Az estély során több érdekes felszólalás hangzott el zsidó problémákról és a palesztinai országépítés kérdéseiről. Dr. Balázs Endre a most megalakult Jewish Agency fontosságáról és a zsidóság kötelességeiről beszélt. Dr. Abeles ismertette a mai palesztinai helyzetet, foglalkozott a legutóbbi eseményekkel és azoknak következményeivel. Rámutatott az építőmunka nagyvonalúságának és gyorsabb menetének szükségességére, amelyet csak a zsidóság fokozottabb áldozatkészsége révén érhetünk el. Dr. Kertész Jenő szellemes beszédében a zsidó problémákat és Palesztina kérdését a nemcionista szemzőgéből világitotta meg. Szerinte egy rendszeres felvilágosító munkára van szükség. Dr. Fischer József határozottan vázolta a cionisták eddig végzett munkáját és eredményeit. Praktikus munkára, a kezdődő Keren Hajjeszod akció erőteljes támogatására hívja fel a jelenlévőket. Dr. Eisler főrabbi arról a lenyűgöző hatásról beszélt, amelyet a Jewish Agency zürichi alakuló konferencia minden résztvevőre gyakorolt. Sürgősnek tartja a Jewish Agency erdélyi szerveinek mielőbbi kiépítését.

Zwi Lewanow a regáti zsidóság aktív Palesztina munkájáról és arról a bizalommal telt hangulatról számol be, amely az egész palesztinai zsidóságot eltölti. Heves mérnök munkára és áldozatkészségre buzdító szavai zárták be az érdekes és jól sikerült estét.

Mormon hittérítők érkeztek Prágába, hogy onnan terjesszék el hitüket Közép- és Kelet-Európában

Prága, október 22. A „Ploedni List“ közlése szerint amerikai molmon hittérítők érkeztek a cseh fővárosba, akiknek az a céljuk, hogy hitüket Közép- és Kelet-Európában terjesszék. A mormonok misszionáriusai utján már 1883-ban megkísérelték egy ízben a mormon hitelvek meghonosítását és abban az időben is Prágát választották akciójuk kiindulási pontjának, de a rendőrség akkoriban kitasították őket a volt monarchia területéről.

Mit kérnek a nyugdíjasok? Bukarestből jelentik a nyugdíjszervezetek országos központja tegnap tartotta kongresszusát nagyszámu vidéki delegátus részvételével. A kongresszus határozati javaslatot szavazott meg, amelyben kéri a nyugdíjakkal arányosabb való átértékelését, a szolgálati évek beszámítását, a nyugdíj-adó eltörlését és végül bizalmakat fejezik ki a régenstanácsnak.

Salom Schw

Palesz

ő, az irlandi, egy rabszolgasorban élő fogja érteni azt a népet...
Mondja meg neki, „Szent Johanna” meg...
nem.

Őn által, drága Salom mindazokhoz, akiknek szívük van. Azokhoz igazságtalanság, Mo... a huszadik század... gaztette fölül, mely... meggyőzött zsidó ne...
vették el.
Paris, La Sante

Salom

Junius 20.

Szürke, gyilkolónak vetkeznek. Lassan, gyan vonulnak el, marván a sivatagban. Jel, az álom és a vámosódnak. Tán e nagy megfoghatatlan tette számolgatni a lihegéseit és fáradt tem mehet már min...
Érzem valami szavlen ernyedség vesz...
Zékeim mintha meg...
De én ezt nem ak...
hagyom! Ennek a nem akarok kiegész...
ben akarok maradni...
élni...

Fel és alá lépkedem Lépéseim akaratlan taktust, amely fosz...
Gyül egy benső, is...
Szánalom: „Egy, k...
öt... Oda és vissza...
lakattal lezárt és kö...
A vár falai ki vann...
sal, cémenttel, tégl...
pek, lépek már n...
teim zaját. Belehas...
mint egy éles kalap...
egy pillanatra. Hal...
rül minden oldalról...
hallani valamit: bá...
méri a börtöncellát...
egy, kettő, három...
ber megy, folyton...
célhoz.

A porkoláb meg...
„Tán valami hi...
zás” —s a szív me...
— semmi, — a lépé...
csak egy pillanatra...
hogy rendbe van-e...
paskodok-e a mer...
téptem-e le a láncó...
és a szék a falhoz...
Egy, kettő, három...
cek ólomcsolyuak...
ber agyát... Mi ez...
időjelzés, egy régi...
tizenkettőt, igen, ab...
lambok és fecskék...
emberi kezek által...
maguknak...

Egy irtózatosan p...
veszek észre, mely...
vasrúcsos ablakán é...

A legujabb öszi...
stb. stb. férfid...
nagy választék...
csobb...
szerezh...

Papp és...
CLUJ Piața Un...

Legolcsóbban fest, és tisztít Unió Cluj vidéki gyűjtők kerestek nek magas jutalmat.

Salom Schwarcbart naplója

Palesztinából, héber nyelven, jött az első üdvözlés

... az irlandi, egy 700 esztendő óta rabzolgáson élő népnek a fia meg fogja érteni azt a népet, mely évezredek óta eszi a gólusz keserű kenyerét.

Mondja meg neki, hogy drámája, a „Szent Johanna” megremegettette a szívem.

On által, drága Salkind dr. fordulok mindazokhoz, akiknek Angolországban szívük van. Azokhoz, akiknek fáj az igazságtalanság. Mondják ki szavukat a huszadik század legborzalmasabb gátlatai felől, melyet az ezer év óta meggyötört zsidó néppel szemben követtek el.

Paris, La Sante

Öszinte híve:
Salom Schwarcbart.

Álom és valóság.

Junius 20.

Szürke, gyilkolóan unalmas napok következnek. Lassan, vontatva, egyhangúan vonulnak el, mint egy ásitató kavarrán a sivatagban. A nappal és az éjjel, az álom és a valóság konturjai elmosódnak. Tán elszenderedett az a nagy megfoghatatlan „Valaki”, elfelejtette számolgatni a kolosszális életóra líhegeit és fáradtan odabökte: „Ertem mehet már minden a maga során”.

Ertem valami szavakban kifejezhetetlen emyedség vesz rajtam erőt. Az érzéseim mintha megtompultak volna. De én ezt nem akarom! Ezt én nem hagyom! Ennek a szürke időnek én nem akarok kiegészítője lenni. Én életben akarok maradni. Élni akarok, élni, élni...

Fel és alá lépkedek csukott cellámba. Lépéseim akaratlanul is kivernek egy taktust, amely foszlányaiban belevegyül egy benső, ismeretlen ritmusba. Szánalom: „Egy, kettő, három, négy, öt... Oda és vissza, ugyanaz: egy hét lakattal lezart és körülbástyázott sarok.

A vár falai ki vannak páncélozva vas-sal, cémenttel, téglával és követ. Lépések lépnek már nem is hallom lépéseim zaját. Belehasitanak az agyamba, mint egy éles kalapácsütés... Megállok egy pillanatra. Halotti csend vesz körül minden oldalról, de mégis mintha hallanék valamit: baloldali szomszédom méri a börtöncellát... A taktus ugyanaz: egy, kettő, három, négy, öt... Az ember megy, folyton megy, de sohse ér célhoz.

Nem történik semmi.

A porkoláb megáll az ajtó mellett... „Tán valami hír, valami változás?” — s a szív megremegeg... De nem, — semmi, — a lépések tovább mennek, csak egy pillanatra kukkantott be az ör, hogy rendbe van-e minden, nem kapaszkodok-e a meredek falakra, nem téptem-e le a láncot, mellyel az asztal és a szék a falhoz van feszítve, nem...

Egy, kettő, három, négy, öt... A percek ólomsúlyúak... Meghasítják az ember agyát... Mi ez, haragszó? Igen, időjelzés, egy régi torony órája üti el a tizenkettőt, igen, abban a toronyban galambok és fecskék — nem zavartatva emberi kezek által — fészket vernek maguknak...

Egy irtózatosan poros sugarat veszek veszek észre, mely átfurakodik cellám vasrácsos ablakán és alétan esik a falra.

A legujabb őszi kalap, fehérnemű stb. stb. férfidivat újdonságok nagy választékban és a legolcsóbb árban szerezhetők be.

Papp és Felszegi

CLUJ Piața Unirii 14. FŐTÉR

ra... Mi ez, egy legyet is hozott magával, egy élő legyet, mely itt zümmög és forgolódik a napsugár körül?... Soha legyet még ilyen figyelmesen nem vettem szemügyre... Ez ténylegesen egy tökéletes élőlény, mely minden ízben életet vibrál... Üdvözlés hoz nekem az élők világából. Mennyi ideig néztem véletlen barátomat? Ugyáltszik már rég eltűnt a gyöngysugárral együtt. Sötétség árasztotta el cellámat és én még mindig azon a helyen állok.

Ismét három orvos.

Junius 24.

Három hétig várt az én három tudósom, amíg meggyőződtek arról, hogy tulajdonképpen ők nem is tudják biztosan, hogy örült vagyok-e, vagy sem... Ujra eljött a hegyesszakállu orvos és kért, hogy készítsek neki valami írásbeli dolgozatot. Estefelé mind a hárman már az irodában voltak és kezdődött a játék előlrol.

Ismét azok a kérdések, amelyekre ugyanazokat a feleleteket adhatom.

— Petljura zsidó-barát volt, sokan állítják ezt, banditák elől megvédte a zsidókat.

Titusra hivatkozok, aki humanos hírében állott és mégis elpusztította Jeruzsálemet.

Mosolyogtak.

— Készített valami írásbeli dolgozatot?

Átnyujtok egy kis tanulmányt „Hatalom és igazság” címmel.

Egyikük olvasta az írást, a többiek figyeltek.

— Nos, — jegyzi meg az egyik felém fordulva — a bíróság elítéli magát ezért az aktusért, ki tudja mennyi időre.

— Tudom — felelek — nem kívánok és nem kérek könyörületet.

Az első üdvözlés.

Junius 26.

Ketrecem ajtója nyílik és a porkoláb jólmert keze átnyújt egy levelet. Elkapom tőle, mint egy beteg a gyógyírt. A cím: „Francia Kormány, Salom Schwarcbart részére”. Világos cím és hozzá rövid. Kinyitom a levelet.

Hat sor, alig egy néhány betű, héberül:

Tel-Awiw, szíván 16, 5686.

Salom Schwarcbart! SÁLOM! (Bék veled!)

Chálomi pitártát... (Álmomat megfejtetted) Cházák veámát (Légy erős és bátor) Bevircháth hatchijjá (A Renaissance üdvözlétevel)

Jiszráél Ben-Dávid.

Nem tudom hogy miért, de ezek a szavak könnyekig hatottak. Talán maga a Legfelsőbb Intéző rendezte úgy a dolgot, hogy az első üdvözlés, melyet a nagy zsidó külvilágtól kapok, Erec-Jiszráélből jöjjön és hébernyelven legyen írva. S az édes meghatottság könyveit csak úgy csurrogatok a szememből. Ugyanugy sirtam évekkkel ezelőtt, amikor olvastam azt a táviratot, melyet az orosz intelligencia Beilis védőjének küldött: „Az ön háta mögött egyemberként felsorakozik az egész orosz intelligencia. Nem egy ember áll a bíróság előtt. Nem egy zsidó fölött ítélkeznek. Az egész orosz nép a vádlottak padján ül a kiewi pörben”.

A Szatmári Tejcsarnok

november 1-től új megnagyobbított üzletbe költözik át (Deák-tér, volt Löwinger-féle üzlet), ahol a modern igényeknek teljesen megfelelő elegáns, kényelmes berendezésű vegeárinus étterem áll a m. t. közönség rendelkezésére. Saját vajgyár. Paszterizált tej, valamint az összes tejtermékek kaphatók. Gyors és pontos kiszolgálás

Fordította: Schön Dezső

Jiszráél Ben-Dávid, drága ismeretlen barátom, köszönöm!

A második kihallgatás

Junius 29.

Ma hajnalban újra elvittek a vizsgálóbíróhoz. Két új tanu jelentkezett.

— Kik azok — kértem ügyvédem-től.

— Az egyik angol újságíró, aki szemtanuja volt a jelenetnek. A másik Petljura lapjának, a „Trizub”-nak igazgatója.

A félhomályos folyosón ülök és várok.

A fiatal csendőr, aki őriz, nem mutat különös hajlamot a diskurzusra. Bejön Torres és a feleségem. Arról panaszkodik, hogy senki se látogat el hozzá. Napok telnek el anélkül, hogy egyetlen élőlény mutatkozna előtte.

Torrés elmegy egy pillanatra, de rögtön vissza is jön.

Beszélünk még a szocialista körök állásfoglalásáról tettemmel szemben, csak hogy a csendőr nem hagy sokáig beszélni jiddisül.

Diplomáciai konfliktus Olaszország és Jugoszlávia között az olaszellenes tüntetések miatt

Belgrád, október 22. Galli belgrádi olasz követ éleshangu szóbeli tiltakozást jelentett be a jugoszláv kormánynál a jugoszláv sajtó és közvélemény olaszellenes állásfoglalása és tüntetései miatt. Az olasz kormány szigorú vizsgálatot követel az olaszellenes tüntetések ügyében és a tüntetések értelmi szerzőjének példás megbüntetését sürgeti.

Bécs, október 22. A Neue Frei Presse

Bevezetnek a vizsgálóbíróhoz. Egy 50—55 év körüli férfit találok ott, előzékenyen üdvözöl:

— Szemtanuja voltam a szomorú esetnek, — mondja.

— Nagyon jó, Monsieur.

A katona becsülete.

Elmondja az esetet. Láttam, hogy pár percig beszélgetek Petljurával, azután kezdtem el lövöldözni. Petljura már a második lövés után elterült, de én mégis tovább löttem. Amikor a tanu hozzámlépet és megkérdezte, hogy miért tettem, én nyugodtan feleltem: „Tömeggyilkos volt ezért megöltem”.

Végül hozzáfűzi az ő véleményét is, hogy ő már a helyszínen felismerte, hogy itt valami politikai gyilkosság történt.

— A világháboruban — mondja — önkéntes voltam. Végigcsináltam az egész háború-korszakot. Hozzá tartozóim sokat szenvedtek és sokan közülük elpusztultak a harcban. Ezért azt mondom önnek, vizsgálóbíró ur, ha én most megtalálnám azt a banditát, Vilmost, úgy nyugodt lelkiismerettel lelőném.

— Kedves jó uram, — mondom — látja, én is önkéntes voltam a háborúban s én magával érzek. Csakhogy ön nem szerez nekem becsületet, amikor azt mondja, hogy egy emberre löttem, aki a földön feküdt. Egy katona részére ez nem becsület.

Mindannyian nevettek.

közlése szerint az olasz szóbeli demarsra a jugoszláv külügyminiszter helyettese kijelentette, hogy a raguzai események ügyében, ahol mint ismeretes, két olasz matrózt a tüntetők megtámadtak és megsebesítettek, a kormány hajlandó vizsgálatot lefolytatni. Kijelentette a jugoszláv kormány képviselője azt is, hogy a tüntetések megismétlődését meg fogja gátolni s ebben az értelemben ad ki utasításokat.

Ismét holtpontra jutott a román-magyar optánsper

Titulescu hosszabb megbeszélést folytatott az ügyben Brianddal

Páris, október 22. Briand tegnap este fogadta Titulescut és Ossuski cseh követet, akik mindketten tagjai a keleti jóvá-tételei konferenciának. A két fődelegátus tájékoztatta a miniszterelnököt a jóvátételei konferencián kialakult komoly helyzetéről. Titulescu ismertette Briand előtt, hogy Románia Hágában azzal az előfeltétellel volt hajlandó hozzájárulni a Young-tervezet elfogadásához, ha az optánsper Románia álláspontjának megfelelően sikerül likvidálni. Az optánspernek a párisi konferencia elé vitele ellen Magyarország nehézségeket támaszt s így a bizottsági munka holtpontra jutott. A megbeszélések egy órában tartottak a miniszterelnöknel.

Bucuresti-Bukarest, október 22. A főváros politikai köreiből élénken kommentálják azt a nyilatkozatot, amelyet Sztérényi József báró, a magyar optánsper vezetője adott a Pester Lloyd-nak. Sztérényi válaszol Mironescu miniszternek az újságírók sajtótájékoztató nyilatkozatára, amelyben Mironescu kijelentette, hogy bármilyen megegye-

zés is jöjjön létre az optánsperkérdésben, Románia hitelezője marad Magyarországnak. Sztérényi ezzel szemben leszögezi, hogy az optánsper követelése magánjogi természetű követelés, amelyet nem lehet vonatkozásba hozni a két állam között függőben lévő vitás követelésekkel.

Grigorcea, Románia budapesti meghatalmazott minisztere a Pesti Naplónak nyilatkozott a két állam közötti viszonyról. Elmondta Grigorcea, hogy a román és a magyar kormányok között hónapok óta tárgyalások vannak folyamatban különböző függő gazdasági kérdések elintézésével kapcsolatban. Ezek a tárgyalások főleg oda irányulnak, hogy Románia új vámtarifája alapján, kereskedelmi megállapodás jöjjön létre a két állam között.

Briand ellen is merényletre készült az antipacifista vidéki földbirtokos

Páris, október 22. (Az Uj Kelet tudósítójától). Grappin földbirtokos, Dumaine képviselő merénylője a rendőrségi vallatás során beismerte, hogy évekkkel ezelőtt merényletre készült Briand ellen is, akinek lokarnói politikája már akkor jelezte, hogy a rajnai területet időelötti kiürítése felé vezető Franciaországot. A lokarnói szerződés megkötése után a merénylő Calaisba utazott, hogy az Angliába utazó Briand ellen revolveres merényletet kövessen el, de szándékát nem vihette véghez, mert a rendőrkordon miatt nem tudott Briandnak közelébe férkőzni.

HIREK

az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánásági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jambor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Str. 11 Junie 12
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A 944-es számú autó

Ne tessék Conan Doyle, vagy Edgard Wallace gondolni. Még csak a titokzatos autóbonditákra sem. A 944-es számú autó története inkább finom genre-kép, anno domini 1929. A szín: egyik kolozsmezei falu. Idő: vasárnap délelőtt, amely véletlenül egybeesik Szukott ünnepével, amelyen vidámságot és optimizmust lenget a világ négy tája felé a zsidók kezében lévő zöld palma. A fűtőn kinyalt parasztlányok és leányok tereferálnak, a zsidó nagógába épen most jönnek csöndes léptekkel, magabambélyedő tekintettel a szomszédos községekből a szukotti istentiszteletra egybeseregülő zsidók. A vasárnap ünneplői és a Szukott örvendezői szépen, csöndesen és békésen mennek el egymás mellett, megsüvegeelik egymást.

Azután ebbe a nyugalomba belerikolt a 944-es. Feltűrt galléru fiatalember ül a volan előtt, mellette lobogó, fekete hajú nő hajol ki az autóból és röpiratokat szór le a főútcán egyesereglett, békésen beszélgető és pipázgató parasztlányok közé.

Kezembe veszem a röpirat egy példányát. Mintha már láttam volna Kolozsváron a szerkesztőség asztalán. Szerzője POPA Nicolaj kolozsvári középiskolai tanár, címe: „A keresztény kötelességek”, mottója: „Egy tüt sem a zsidótól”. Csak az alcímeket futom át, hogy tisztában legyek a broszura tartalmával: „A román nép a zsidó méregkeverők karmaiban”. Más: „Az újságírás és a zsidók”. Stb. A vége: természetesen: „Az antiszemita Liga megtisztítja az országot a zsidóktól.” A falu közepén a felgyűrt galléru fiatalember leállítja a 944-es számú autót, a lobogó hajú nő kiszáll és beszélni kezd. Nehány fiatal síhedő körülállja. Csak az antiszemita szövegek néhány foszlánya jut el fülemhez: „Azért olcsó a buza... Azért nyomorog a keresztény paraszt... Ki kell irtani őket...”

Figyelem a hallgatóságot. Egyik őshajú paraszt hallgatja néhány percig, aztán vállát vonja: „Apoi să Vă ajute Dumnezeu!” Ő a maga részéről tovább áll. Az egyik fiatal legény egy szembenálló menyecskevel szemez. Ez is hamarosan odébb áll. A kíváncsiak szinte percenkint változnak. Hallgatják rövid ideig, aztán megújnak. A röpirat szerzője, a középiskolai tanár ur meglátogatja időközben a falu notabilitásait: a papot, a tanítót.

Amikor a lobogóhajú megunta a propagandabeszédét, a felgyűrt galléru felkurbolta az autót és a 944-es továbbáll, hogy más faluban folytassa a keresztény kötelességek prédikálását. Az állam, a végrehajtó hatalom, a hatóságok, melyek oly promptul jelentkeznek valahányszor a polgárok kötelességének teljesítéséről van szó, sehol sem mutatkoztak. A 944-es szabadon terjeszthető Kolozs megye falvaiban a zsidók kiirtására izgató röpiratokat, és a lobogóhajú, meg a felgyűrt galléru ojhatták a mérget a hiszékeny parasztlányok lelkébe. Lehetne vitatkozni arról, hogy vajjon törvényesség-e, ha szabadon operálhatnak és szabadon élesztgethetik a gyűlölet lángját a lakosság egy rétege ellen az antiszemitizmus agitátorai, hogy vajjon demokrácia-e ilyen perspektivákat nyitni a szabad vélemény nyilvánítása előtt. De talán most mégis csak az ország érdekében állana, hogy nyugalom legyen.

Nem hisszük, hogy a kormány érdekében áll, hogy a 944-es szabadon törhessen reá a falvak dolgozó rétegeinek nehezen helyreállított nyugalomára. Arra a nyugalomra és békességre, amelyet oly pregnánsan illusztrált a vasárnap és Szukott délelőtti bukolikus hangulata s amelybe oly brutálisan rikoltott bele a 944-es szíriánja. (k. r.)

— **Eljegyzési hír.** Ábrahám Rózsika urleányt Kékes, eljegyezte Sámuel Mórítz Maros-Ludas. (Minden külön értesítés helyett.)

Eltűnt a Banca Franco-Romána aktívájának 30 százaléka

A bank nyílt fizetéseképtelenségének híre óriási izgalmat keltett a hitelezők körében

București-Bukarest, okt. 22. A Banca Franco Romána ügyében, amely emlékeztetesen fizetési zavarokba jutott és maratóriumot kapott, ma délelőtt váratlan fordulat következett be. A pénzügyi vágyoni álladékat felbecsülő bizottság ma kommunikált tett közbe, melyben bejelenti, hogy az aktívák és passzívák csupán 61 százalékát fedezik. A bank igazgatósága a kommuniké alapján, kiegyezést kér a betétesektől és hatvan százalékos kvótát ajánl fel.

Az igazgatóság ajánlata a betétesek kö-

rében óriási izgalmat váltott ki, annál is inkább, mert a moratórium megadásának idején a bank aktívái fedezték a passzívákat. Az a gyanu merült fel, hogy a hiányzó 39 százalék időközben sikkadt el, ismeretlen módon. A hitelezők, elsősorban azokon a betétesek, értékeiket összehívását követelik, amelyen a Banca Franco Romána nyílt fizetéseképtelenségének okai megállapítását fogják követelni. Hír szerint, a bank aktíváinak váratlan csökkenése mögött súlyos panamák húzódnak meg.

Az állam biztonsága elleni merénylet címén vád alá helyezték Henry Barbusset

Páris, október 22. A francia kormány nagy offenzívát indított a kommunista párt ellen. Ez az offenzíva alkalmas arra, hogy komolyan veszélyeztesse a párt és a francia kommunista mozgalom létét. Az augusztus elseji zavargások alkalmával a rendőrség kétszáz kommunista ellen emelt vádat és pedig az állam biztonsága ellen elkövetett összeesküvés címén. Az ügyészség ezt a vádat kiterjesztette és nemcsak a belső, hanem a külső biztonság veszélyeztetése miatt is vádat emelt számos kommunista ellen. Legsúlyosabbak a vá-

dak a „Humanité” című pártlap szerkesztője ellen. A szerkesztőség tagjai közül Cachin és Henry Barbusse író vádolja súlyosabban az ügyészség. Az újság ugyanis cikksorozatban számolt be a francia hadsereg, a fegyvertárak és a felszerelési gyárakról. A cikkek csak szociális kritikát gyakoroltak ezekről a statisztikákról, el-ellenben semmiféle olyan adatot nem tartalmaz, ami egyéb katonai kézikönyvben elő ne fordulna. A lapok egy része élesen állást is foglal a Humanité ellen indított hajszá miatt.

— **Cionista vitaest Kolozsváron.** Ma, szerdán, este fél 9 órakor a Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári helyi csoportja a szövetség helyiségében a cionista élet összes problémáira kiterjedő általános vitaestélyt rendez. A vitát Dr. Abeles Ottó a kiváló bécsi cionista író fogja bevezetni és abban mindenki részt vehet.

— **Ma térnek vissza Garami és Buchinger Magyarországra.** Budapestről jelentik: Györki Imre képviselő ma visszaérkezett az osztrák fővárosból s a képviselőház folyosóján kijelentette, hogy Garami Ernő és Buchinger Manó holnap térnek vissza Ausztriából Magyarországra.

— **Érelmeszesedést, légszűrhurutot legbiztosabban gyógyít Cigelka „Lajos” jódos forrásvíz.** Kérje mindenütt. Főraktár: Cigelkai jódos gyógyforrások románia vezérkévisellete, Arinis, jud. Sălaj.

— **A tökéletes rádió.** A rádió tökéletesítésén állandóan fáradoznak, mindenütt, ahol az utolsó évek e technikai esodáját bevezették. Az eddig elért legnagyobb tökélyt ezen a téren mégis a Silver-rádió érte el, egy amerikai gyártmány, amelyet a napokban mutattak be Nagyváradon az Újságíró-klubban. A hallgató-

ban az a tökéletes illúzió ébred, hogy egy zenekari ülésben ül és onnan hallja az operaelőadásokat, vagy valamely koncertet. Különös érdekessége pedig ennek a készüléknek, hogy minden alkatrészt és felszerelést magában foglal. Nem kell hozzá sem antenna, sem akkumulátor, sem anódoptóló, sem hangszóró. Egy villamoskapcsolóval az ember bekapcsolja a készüléket a hálózatba, egy gombbal beállítja bármely európai leadóállomásra és a gép olyan erővel és tökéletességgel szólal meg, amit ez ideig nem hallottunk. A gépben magában van felszerelve egy elektrodinamikus hangszóró, amely felerősíti az egyes ének és zeneszámokat és ha kell, fel lehet fokozni orchesztrális erőre. A gépet Nagyváradra Rosenberg Artur vegyészmezőnök küldte fivérének, az Unió Bank vezérigazgatójának, azzal a megjegyzéssel, hogy Amerikában is valóságos forradalmat csinált a rádió-konstrukció terén és ezt tartják az „utolsó szó”-nak. A gépet rövidesen be fogják mutatni Kolozsvár közönségének is.

— **Spanyolországba megy a Zepelin.** Friedrichshafenből jelentik: A Graf Zeppelin csütörtökön startol újabb Spanyolországra utra, ahol felkeresi a nagyobb spanyol városokat. Ugy monent, mint jövet Délfranciaországot érinti.

— **Az angol anyák tiltakoznak a születések kényszerű szabályozása ellen.** Londonból jelentik: Az angol nők nemzeti szövetsége Manchesterben konferenciát tartott, amelyen a születések tervbevéti kényszerű szabályozását tárgyalták meg. A gyűlés nagy többséggel úgy határozott, hogy a születési klinikáktól részletes információt kérnek a születések szabályoztatásáról. A konferencián igen sokan hevesen tiltakoztak a születések kényszerű megszigorítása ellen s az erre vonatkozó tervezetet az anyákra nézve veszélyes tannak nyilvánították; ehhez képest a konferencián megjelent anyák egyrésze megtámadta a határozatot és bejelentette, hogy a sérelmesnek vélt tervezet ellen minden erejével küzdeni fog.

* **Öt földrészen ismerik az szpirin tabletták hírnevét.** Harminchárom év óta egyre ismétlődnek e gyógyszer sikerei és e sikerek bizonyítják, hogy az szpirin-tabletták mindenféle hűlés, spanyolnátha, reuma, csusz, nyílalás, fej és fogfájás ellen a leghatékonyabb gyógyítószer, amely enyhíti a fájdalmat sőt megszünteti anélkül, hogy ártana a szívnek. Könnyen el lehet képzelné, hogy az ilyen kitűnő gyógyszer állandóan ki van téve az utána-zatoknak. Ezért jól figyeljen a Bayer „Kereszt” eredeti csomagolására, minthogy a hamisítások legtöbbször hatástalanok, sőt gyakran ártalmasak.

— **Gyomorsavtúfengés ellen Cigelka „István” forrásvizet igyunk.** Kérje mindenütt. Főraktár: Cigelkai jódos gyógyforrások románia vezérkévisellete, Arinis, jud. Sălaj.

— **Szegeden felmentettek egy férj-gyilkossággal vádolt asszonyt.** Szegedről jelentik: A szegedi törvényszék tegnap tárgyalta Szeles Károlyné bűnperét. Szeles Károlyné hónapokkal ezelőtt dulakodás közben égő petróleumlámpát vágott férje fejéhez. A férj ruhája meggyuladt, égési seibebe három nap múlva belehalt. A törvényszéki tárgyalás kezdetén az ügyész bejelentette, hogy miután meggyőződött arról, hogy a vádlott jogos önvédelemből követte el tettet, a vádat eljéti. Mindazonáltal a törvényszék nem szüntette meg az eljárást, hanem az ügy iratát át fogja tenni az úrvásárnak, mert Szeles Károlyné kiskorú lányának jogában van gyámja után a magánvádat áttennie.

— **Kereskedelmi egyezmény megkötésére iránuló tárgyalások indultak meg Románia és Magyarország között.** Budapestről jelentik: Grigorcea budapesti követ kijelentette, hogy kormánya ajánlatot tett a magyar kormánynak kereskedelmi egyezmény megkötésére. A magyar kormány az ajánlatot elfogadta s közelebből megindulnak ezirányban a tárgyalások. A vizumkényszer megszüntetéséről egyelőre azonban nem lehet szó.

— **A kolozsvári „Ursus” sörgyárat megveszik a tordaiak.** Közgazdasági rémregény az Országos Altruista Magyar Bankról. Az aradi Erdélyi Hitelbankból kivonul Iltói Adler Andor. A Resicai vasgyárhoz bevonult a zsidó tőke és más nagy-szerű érdekességek olvashatók az Erdélyi Futár friss számában. Az Erdélyi Futár Szőgyényi Kiss Endre szerkesztésében jelenik meg, ára 15 lei és mindenütt kapható.

— **Összeomlott egy száz méteres régi bástyafal.** Párisból jelentik: Meknesből jelentik, hogy a Bab el Khari- kapu közelében egy 100 méteres régi bástyafal összeomlott és romjai 8 házat maguk alá temettek. Eddig 11 bészülött holttestét ásták ki a romok alól.

— **Németország is a gyufamonopólium lekötése ellenében vesz fel kölcsönt a svéd gyufatrösztől.** Berlinből jelentik: A svéd gyufatröszt képviselétében ma Kreuger aláírta a birodalmi pénzügyminiszteriumban a prelimináris egyezményt, melynek következményeképen Németország a trösztől kölcsönt kap. A birodalmi kormány a megegyezés értelmében közelebből javaslatot terjeszt elő a gyufagyárak egységes szabályozásáról.

Epe- és májbántalmaknál
igya rendszeresen a
Málnási SICULIA
gyógyvizet, mivel a görcsös fájdalmakat megszünteti. — Kapható minden fűszerüzletben.

Kö Gyökerese

Négy igazgatót, akik

Bucuresti-Bukarest, Kelet tudósítójától). K földi kölcsön megkötés az állami monopóliumára azzal a kettős hívre reorganizálja a monopólium másrészt pedig ezeknek rontálja és teljesítse visszafizetését. A monopónen pedig a dohányvásárát maguk a külföldiek, akik igen jól vé RMS-nél végbeméni dásról és azt is tudták namái következtében zók dohos és élvezhet telenek szivni.

A reorganizálás mu az első lépéseknél meg ugyanis Justin Stănu Pénztár vezérigazgató ságától az újjászervezés készítéséhez szüksége teltek el, míg a RMS

A Kreditanstalt a Boden

Bécs, október 22. sitójától). A Boden gazdálkodásának krit s most a hivatalos fő véleményben a Kred hasznának a boncolg szakasját is szüntelen kal a részletekkel, an hogy a Kreditanstalt annyit keresett és tranzakción, mint ar lis időkben sem leh sora alatt keresni.

A Kreditanstalt a kötötte ki magának. rezte meg a Boden arra is gondolt, hogy kért nem kelljen kés csak részvényeket és az osztrák kormány vállalni, illetve elhe stalt megszabadult le sétől, megszerzett ér megszerzett olyan gy most, vagy saját al tására be fog olvaszt lítani. Kikötött az os tól példátlan előnyök külföldi elhelyezést s tetésinél) és a po újabb részvények át

Nem ok nélkül v ezen a fuzión és lefo kokkal fejezi ki a kö zását, hogy ez a tran ban létrejöhett. Igaz azzal vigasztalja mag katasztrófától menek azonban ezért a Kred zást kapott, aminő történetében is ritki De annyian hibása den összeroppanása k nak érdekelve a K dásában, hogy igazi törni és csak szójátél dások és fojtott hang lalások fejezik ki azt zást, amely ezt a vil ott tranzakciót kísé

November 26-án kezletet tartanak sörgyárosok. Lapun

**Leg
NEUM**

24-én

csütörtökön este 8 órakor tartja alakuló ülését

a Jewish Agency erdélyi iniciatív komitéja

a Kereskedelmi és Iparkamara nagytermében

Előadók:

Dr. Balázs Endre, Heves Vilmos, Dr. Fischer J., Dr. Kertész J.,
Dr. O. Abeles Wien, Dr. Rachel Klompus Reval
és Zwi Levanon Jeruzsálem

gyógyvizet, mivel a görcsös fájdalmakat megszünteti. — Kapható minden fűszerüzletben.

Közgazdaság

Gyökeresen reorganizálják az állami dohányjövédéket

Négy igazgatót, akik a reorganizálásnak ellenszegültek elbocsátanak állásukból

Bucaresti-Bukarest, október 22. (Az Új Kelet tudósítójától). Közvetlenül a külföldi kölcsön megkötése után alakult meg az állami monopóliumok autonóm pénztára azzal a kettős hivatással, hogy részint reorganizálja a monopóliumok összes ágait, másrészt pedig ezeknek bevételeiből garantálja és teljesítse a külföldi kölcsön visszafizetését. A monopóliumok, különösen pedig a dohányjövédék reorganizálását maguk a külföldi bankárok is kérték, akik igen jól voltak informálva a RMS-nél végbemenő lehetetlen gazdasági állásról és azt is tudták, hogy a RMS pártjára követelték a romániai dohányjövédék dohos és élvezhetetlen dohányt kénytelenek szívní.

A reorganizálás munkája azonban már az első lépéseknél megakadt. Hiába kérte ugyanis Justin Stănescu, az Autonóm Pénztár vezérigazgatója a RMS igazgatójától az újjászervezési munkálatok előkészítéséhez szükséges adatokat. Hetek teltek el, míg a RMS ezekre a leiratokra

válaszolt s miután a könyvvezetés nincs rendben a RMS-nél, fantáziából előszedett adatokat bocsátott az Autonóm Pénztár rendelkezésére. Miután hosszú ideig hiába próbálta az Autonóm Pénztár rendbehozni a RMS ügyeit, most a pénzügy-minisztériummal karöltve drasztikus intézkedések tételére határozta el magát a kormány munkáját szabotáló liberális RMS-igazgatók ellen. A tisztogatás munkája, mint a „Curentul” értesült, azzal veszi kezdetét, hogy már a közeljövőben eltávolítják hivatalukból Malcoci vezérigazgatót, Marcel Popescu, Pásăreanu és Enescu igazgatókat. Ezzel egyidejűleg évekre visszamenő vizsgálat fog megindulni annak megállapítására, hogy milyen gazdaságkodás folyt az RMS-nél és miért Románia az egyetlen ország, melynek még a dohányjövédéki hivatala is deficittel dolgozik. A RMS-t a szabotáló igazgatók eltávolítása után az elkészített terv alapján teljes egészében újjászervezik.

A Kreditanstalt óriási haszna a Boden fúzióján

Bécs, október 22. (Az Új Kelet tudósítójától). A Bodenkreditanstalt hibás gazdaságkodásának kritikája már véget ért s most a hivatalos fórumokon és a közvéleményben a Kreditanstalt milliárdos hasznának a boncolgatása következik. A szakajtó is szüntelenül foglalkozik azokkal a részletekkel, amelyek azt igazolják, hogy a Kreditanstalt egyetlen gesztussal annyit keresett és fog keresni ezen a tranzakción, mint amennyit még normális időkben sem lehet esztendőkre hosszú sora alatt keresni.

A Kreditanstalt a legteljesebb garanciát kötötte ki magának. Nemcsak olcsón szerezte meg a Boden részvényeit, hanem arra is gondolt, hogy ezekért a részvényekért ne kelljen készpénzt adni, hanem csak részvényeket és a részvényeket maga az osztrák kormány fogja nagyrészt átvállalni, illetve elhelyezni. A Kreditanstalt megszabadult legerősebb konkurenciától, megszerzett értékes vállalatokat és megszerzett olyan gyárakat is, amelyek most, vagy saját alapításainak megerősítésére be fog olvasztani, vagy le fog állítani. Kikötött az osztrák Nemzeti Banktól példátlan előnyökért (15 millió dollár külföldi elhelyezést saját üzleti összeköttetéséinél) és a postatakarékpénztárt is újabb részvények átvételére kötelezi.

Nem ok nélkül viccelnek már Bécsben ezen a fúzió és lefordíthatatlan szójátékokkal fejezi ki a közvélemény csodálkozását, hogy ez a tranzakció ilyen formában létrejöhessen. Igaz, hogy egész Ausztria azzal vigasztalja magát, hogy gazdasági katasztrófától menekült meg az ország, azonban ezért a Kreditanstalt olyan díjazást kapott, amintő még a Rotschildok történetében is ritkítja párját.

De annyian hibásak és vétkezők a Boden összeroppanása körül és annyian vannak érdekelve a Kreditanstalt gyarapodásában, hogy igazi kritika nem tud áttörni és csak szójátékok, sorokkői támadások és fojtott hangú parlamenti felszólalások fejezik ki azt az újult csodálkozást, amely ezt a villámgyorsan végrehajtott tranzakciót kíséri.

November 26-án ismét közös értekezletet tartanak a vendéglősök és sörgyárosok. Lapunk hasábjairól is ismer-

retes az a harc, amely a sörkartell és az ország vendéglőiparosai között a sörárak megállapításai körül már régóta tart. A sörárak szabályozása tárgyában már több tárgyalás folyt le a vendéglősök és a sörgyárosok között, de megnyugtató megállapodás ezideig még mindig nem jött létre. Újabbán a vendéglősök és a sörgyárosok között ismét tárgyalások indultak meg.

A kereskedelmi és iparkamara a gyümölcskereskedelem felszabadítását kéri. A vasárnapi munkaszünet szabályozásáról szóló törvény tudvalegőleg általánosságban tiltja a gyümölcsneműk vasárnapi árusítását. Miután ez az intézkedés közvetve a gyümölcsstermelőket sújtja, a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara felírt a kereskedelmi miniszterhez, engedje meg a gyümölcsneműk vasárnapi árusítását.

E. Hock takarmány és műtrágya nagykereskedő cég, Wien, I. Herrongasse 2-4, összeköttetést keres olyan romániai cégekkel, amelyek képesek olajpogácsát, takarmányt és korpát kivinni. Erdelődök forduljanak közvetlenül nevezett céghez.

Amerika petroleum-érdekeltségeket vállalt Törökországban. Konstantinápolyból jelentik: A napokban Konstantinápolyba érkezett egy amerikai pénzcsoporthoz néhány képviselője azzal a céllal, hogy Angorába utazzanak és a török kormánytól az ország petroleum kincseinek kiaknázásáról tárgyaljanak. A delegátusok kézhez tervekkel jöttek és nemcsak nyersolajat akarnak Törökországban elszállítani, hanem petroleumfinomítókat is akarnak létesíteni Törökországban és innen akarják ellátni a Balkán benzínszükségletét. A török kormány azonban más érdekes csoportok képviselőivel is tárgyalásokat kezdett, aki kedvezőbb ajánlatot tesz, azzal akarja megkötni az üzletet.

Nagy fizetésképtelenségek Németországban. Berlinből jelentik: Az utóbbi napokban feltűnő módon gyarapodtak a fizetésképtelenségek. Kielben a Kredit Actiengesellschaft csődöt jelentett. A lapok szerint a Bank egyik igazgatója, Tielsen elikkasztotta a betéteket és megszökött. A banknak egyébként számos schleswig-holsteini városban fiókja is volt. Koburgban a Haesler et Hülbig céget az államügyészség rendelkezésére zárlat alá vet-

Közeledik november

20

Vett már

zsídó korházsorsjegyet

?

a zsidó korházsorsjegyek huzásának napja, amikor több mint 2000 nyeremény és közel három millió lei kerül kisorsolásra.

Ha még nem vett siessen, hogy el ne szalassza szerencsáját.

Egy sorsjegy ára 100 lei!
Kapható minden trafikban, jobb üzletben, bankban és ügynököknél.

ték. A cég egyik tulajdonosát, Hülbig Miksát letartóztatták. A harmadik feltűnő csődöt az Elite gyémántművek Rt. jelentette be a szászországi Siegmaban. A gyémántművek alaptőkéje hatmillió márka.

Rádió műsor

Idő kelet európai

Szerda, október 23

Budapest. 9.15: A rádió házikvartettjének hangversenye. 1. Calmus: A hegyekben. 2. Turina: A meset. 3. Turina: Mirsmar. 4. Translateur: Rokokó gavott. 5. Strauss: Weib, Wein und — Gesang keringő. 6. Poldini: Farsangi lakodalom. 7. Schumann: Trümelei. 8. Csermák: Bokázó. 9. Erdős: Könnyű magának — tangó 10. Kálmán: Részletek a „Cirkuszhercegnő” c. operettből. 9.30. Hírek. 12. Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés. 12.05. A Mándits szalonzenekar hangversenye. 1. Csajkovszkij: Keringő a „Diadalmas asszony” c. operettből. 2. Mendelssohn: Szentivánéji álom — megnyitó 3. Leoncavallo: Bajazzo — fantázia 4. Langer: Nagymamácska — idill. 12.25 Hírek. 1. Pontos időjelzés, időjárás, időjelentés. 2.30. Hírek, élelmiszerárak. 3.00 Piaci árak és árfolyamok. 3.30. Morseta-folyam 4.10. Kacsóh Dénes novellái. 1. A szeretet hiányzik. 2. Nagypál János is ember. Felolvassa a szerző. 4.45. Pontos időjelzés, időjárás, és vízjelentés, hírek. 5.10 Az országos központi Statisztikai Hivatal előadása. Sipos Sándor dr. okl. mérnök, az Országos Gazdaságstatisztikai és Konjunkturakutató Bizottság irodájának vezetője: „Mi a konjunkturakutatás?” 5.40 Szórakoztató zene. (Zenekar hangverseny) 1. Plotow: Márta — megnyitó. 2 Urbach: Ábránd Schubert műveiből. Csajkovszkij: Diótörő — ballet szvit. 4. Gabriel Marie: Biscájában. 6.50. Olasz nyelvoktatás. 7.25 Rádió umatórposta. 7.55. Magyar nóták. Előadja Nagy Izabella és Cselényi József a Nemzeti Színház művészei, Magyar Imre és cigányzenekarának kíséretével. 9. A m. kir. első honvédegyleget zenekarának hangversenye. Vezényel Fricsay Richárd, zeneigazgató. 1. Hegedüs: Honvéd induló. 2. Strauss: „Gross Wien” keringő. 3. Schubert: Olasz megnyitó. 4. Ábránd Csajkovszkij műveiből. 5. Offenbach: Párisi élet — egyveleg. 6. Eilenberg: A molnár és a kovács — jellemkép. Utána kb. 10.15: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek Majd Gramafonhangverseny. 1. Beethoven: Egmont — megnyitó. I., II. rész. 2. Mozart: Ária a „Varázsfuvola” c. operából. 3. Brahms-Paganini: Válogatott variációk. 4. Puccini: Duett a Pillangó hiszasszony c. operából.

5. Mendelssohn: A dal szárnyán (Jascha Heifetz) 6. R. Wagner: Templomi kórus a Nürnbergi mesterdalnokokból. 7. Strauss: Ó szép május (Ivögün Mária) 8. Brahms: Magyar táncok. 9. Polly (Edison Bell zenekara. 10. Denza: Ha megérhetnél. 11. Nacio, Herb, Brown: A rongybaba. 12. Will Meisel-Kurt Schwaach: A szeretet dala — tangó. 13. René Jacobs: Credo d'amour — keringő. 14. Jolson-Dreyer-Rose: Egy szivárvány van a vállam körül. 15. Nápolyi éjszakák. 16. Götter, Michel et Conrad: Ez te vagy Baby — fox-trott. (Jach Payne zenekara). 17. Margis: Kék keringő. 18. De Sylva, Brown et Henderson: Öt lépés — fox-trott. 19. Wag Abkey: Snatchés. 20. Raul de los Hojos: Anoche a las dos — tangó. 21. Burnett: My melancholy Baby. 22. J. Paques: Tűzes zongora. 23. Lange et Somers: Orosz fantázia. 24. Osma Ay de Ay.

Csütörtök, október 24.

Budapest. 9.15 Hangverseny. Tosti: Vorrei morire, Verdi: Ária az Átarcosbálból. Scarlatti: 2 szonáta. Max Reger: Humoresque; c) Dohnányi: Pastorale. a) Beethoven: E-dur román; b) D'éranger: Tarrantella. 4. a) Csiky János: Éjszakák; b) Rossini: Ária a Sevillai borbély című operából. 5. a) Kodály: Székely kesergő és Il pleue; b) Dans la ville; c) Debussy: Toccata; 6. a) Zolt: Berceuse; b) Hubay: Carmen-fantázia. 7. a) Kuruc: Mindennapos imádság; b) Sztójanovics: Bórdal a Ninon c. dalműből. 9.30 Hírek. 12.00 Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés. 12.05. A rádió házikvartettjének hangversenye. 1. Kacsóh: János Vitéz — egyveleg. 2. Szerémi: Chanson triste. 3. Sikló: Kájoni suite. 4. Pécsi: Odaliskok tánca. 5. Dr. Schlemmel Emilné: Jöjj szeress — tangó. 12.25 Hírek. 1. Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 2.30 Hírek, élelmiszerárak. 3. Piaci árak és árfolyamhírek. 4. Rádió Szabad Egyetem. 1. Régi magyar csárdások. Előadja: Farkas Jenő és cigányzenekara. 2. Dr. Kone János főjegyző, a Jegyzők Országos Egyesületének elnöke előadása: „A községi élet közjogi vonatkozásban.” 3. Régi magyar csárdások. Előadja: Farkas Jenő és cigányzenekara. Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 5.10: A m. kir. Földmívelésügyi Minisztérium rádióelőadássorozata. 5.40: Gramafonhangverseny. 1. Mozart: Megnyitó a Varázsfuvola c. operából. 2. Bizet: Torreadorok dala a Carmen c. operából. 3. Donizetti: Ária a Lammermoori Lucia c. operából. 4. Chopin: C-moll etude, Brahms: As-dur — keringő. 5. Richard Wagner: Koldusok kara a Tannhäuser c. operából. 6. Thomé: Simple (Misha Elman). 7. Wagner: Ária a Mesterdalnokok c. operából. 9. Toselli:

Legujabb őszi és téli újdonságok megérkeztek !!!
NEUMANN M, férfi - és fiuruha áruhaza CLUJ, FŐTÉR 14.

almaknál
en a
CULIA
ajdalmakat meg-
fűszerizetben.

Szerenád Beniamino Gigli. 18.25 Gyorsírási tanfolyam. 18.55 Angol nyelvtanítás. 19.30 Operatársulatok. 21. Zongoramélyhegedű szonáták. Biber, Bach, Kodály műveiből. 22. Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd Sovánka Nándor és cigányzenekarának hangversenye.

Bécs: 20. Mozart: Figaro lakodalma c. operája.

Pozsony: 20. Szórakoztató zene. 21. Gramafon. 22. Közv. Prágából.

Breslau: 20.30 Adám Adolf „Toreador” e. vígoperájának közv.

Brünn: 19.05 Hangverseny. Mendelssohn: A moll szimfónia. 20. Közv. Prágából.

Bukarest: 20.15 Wagner: Tristan és Izolda c. operája.

Hamburg: 20. Weber: Oberon c. operája.

Kattovics: 20.30 Közv. Varsóból. 23 Táncczene

Kassa: 21, Gramafon, 22, Közv, Prágából

Köln: 20, Szórakoztató zene, 21, Nietzsche és a zene, előadás zenei mintákkal, Utána hírek, majd könnyű zene

Königsberg: 20, Népszerű hangverseny, 21,05, Fröhlich Ewald Játék asszony nélkül c. hangjátéka

Milano: 20,30 Mulé, Dafná c, operája, Utána hírek, házi zene

Mor. Ostrava: 22,15 Közvetítés Prágából

Nápoly: 21,02 Bellini Casta Diva c, operettje

Prága: 19,95 Fuvózene, 20, Három egyfelvonásos, 22,15 Gramafon

Róma: 21,02 és 23,15 Hangverseny régi olasz szerzőkből Bocherini, Tartini, Locatelli, Chimarosa, Pergolesi, Duranto

Stambul: 19,30—21,30 Török zene

Stockholm: 19,50 Debussy kis szvitje, 22,10 Táncczene

Toulouse: 19,00 Táncczene, 20,00 Dalok, 20,30 Táncczene, 21,15 Hamupipőke zenés mese

Varsó: 19,25 Gramafon, 20,30 könnyű zene, 23, Táncczene

Bécs: 19,30 Közvetítés a bécsi Operából, 22, Szórakoztató zene, Utána képrádió

Zágráb: 19,30 Operaközvetítés Ljubljánból

Apróhirdetések

VEGYESKERESKEDÉSEM vasostályához perfect segédet keresek felvételre. Naftali Vilmos Blaj, Jud. Tárnáva Mica.

SZÉPEN BUTOROZOTT szoba kiadó. Ferencz Jozsef ut 32 Preisler.

ROMÁN magyar gépirónó és magyar gyorsíró állást keres. Ajánlatokat „Gépirónó jelgére a kiadóba kér.

CLUJON vendéglő berendezéssel betegség miatt átadó, értekezni P. M. Viteazul 36. délután 3—5 között Janovitznál.

KERESEK intelligens vallásos gyermekszerező házikisasszonyt. Ajánlatok Corso Bazárba küldendők.

FRANCIA és német órákat ad a legjobb metodus szerint Rothné Piața Unirii I. emelet.

VASUTI állomásokon levő könyv és hírlap árusításainkhoz kaucióképes árusítókat keresünk. Fundația Reg. Mihai Cluj, P. Gărei.

FŐISKOLAI képzettségű fiatalember perfect román német magyar angol francia önálló levelező állást keres. Leveleket „perfect héber” jelgére a kiadóba kér.

NOVEMBER elsején való belépésre keresek egy vidéki jobb vegyes üzletben praktizált segédet ki a fűszer, festék, vas és üvegáru szakmát tökéletesen érti, csak komoly és munkaszerető küldje be ajánlatát. Eisig Jakab Borsce.

BUTOROZOTT szoba fürdőszoba zongora használattal, esetleg teljes ellátással kiadó. Str. Berthelot 6 (földszint).

Két szoba külön kis konyhával kiadó Básiya u. 5. óvár.

KIADÓ november 1-re 2 szoba konyha belvárosban. Bővebbet Elías Bolyai ut 2.

MAGYAR román gépirást és fordítást otthon vállalko. Cim a kiadóban.

UTAZO URAK figyelmébe!!! Vajdahunyadon a „Central” szállodát teljesen átalakítva okt. 1-től átvetttem. Pontos, tiszta kiszolgálás, kitűnő házikoszt. Utazó uraknak nagy árkedvezmény.

KIADÓ két szoba konyha spájz november 1-re Rudolf ut 40.

PUHAFASZAKMÁBAN jártas fiatalember állást keres. Megkereséseket „Szolid fizetés” jelgére kiadóba kér.

Színház—Művészet

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA:

Szerdán, október hó 23-án este félkilenckor: „Mit susog a fehér akác” 5-ödször. 5-ödször. Napi bérlet 10. szám „C” Sorozatszám 68.

Csütörtökön este fél 9-kor: „Mézeskalács”. Operette-repriz teljesen új szereposztással, új rendezéssel, új kiállítással Kondor Ibolyával, Solthy Györggyel, Ihász Aladárral. Premierbérlet 9. szám. Sorozatszám 70.

Pénteken este félkilenckor: „Mézeskalács”. Napi bérlet 11. szám. „A” Sorozatszám 71.

Szombaton este 8 1/2-kor: IV. Henrik. (Pirandello világhírű színjátéka! Ujdonság először! Premierbérlet 10 szám. Sorozatszám: 72.

Vasárnap d. u. 3-kor: „A Pók”. Amerikai detektiv-ujdoncság. Mersékelt helyárakkal. Sorozatszám 73.

Vasárnap d. u. 6-kor: „Mit susog a fehér akác?”. Operette-ujdoncság, 6-ödször. Kondor Ibolyával, Betegh Bébivel. Solthy Györggyel, Ihász Aladárral. Sorozatszám 74.

Vasárnap este 9 kor: „Mézeskalács”. Operette-repriz 3-adszor. Napi bérlet 11. szám. „B” Sorozatszám 75.

Hétfőn este félkilenckor: „IV. Henrik”. Ujdonság 2-ödször. Napi bérlet 11. szám. „C” Sorozatszám 76.

Kedden este október 29-én este 8 1/2 kor: Henrik. (Ujdonság 2-szor. Napi bérlet 11. szám. C. Sorozatszám: 77.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSORA:

Szerdán d. u. 3 órákor és félhatkor: I. Karenin Anna“ (Greta Barbo és John Gilbert). II. „Ketten a lejtőn”. (7 felvonásos amerikai színmű. Főszereplő: Norma Shearer). III. Pótképek. (Kettős műsor. Két- és félórás előadások. Helyárak: 30, 20, 10 lej.)

Csütörtökön d. u. 3 órákor és félhatkor: I. „A cayennei pokol”, vagy: „A bánya”. (Zola világhírű regénye filmen 9 felvonásban. Fő szereplők: Esterházy Ágnes és Paul Heidemann). II. „Kisasszony fizetek”. (8 felvonásos vígjáték. Főszereplők: Dina Gralla és Werner Fütterer. III. Pótképek. (Kettős műsor. Két- és félórás előadások. Helyárak: 30, 20, 10 lej.)

Pénteken d. u. 3 órákor és félhatkor: I. „A cayennei pokol”, vagy: „A bánya”. (Zola világhírű regénye filmen 9 felvonásban. Főszereplők: Esterházy Ágnes és Paul Heidemann). II. Kisasszony fizetek. (8 felvonásos vígjáték. Főszereplők: Dina Gralla és Werner Fütterer. I. pótképek. (Kettős műsor. Két II félórás előadások. Helyárak: 30, 20, 10 lej.)

Szombaton d. u. 3. órákor és félhatkor: I. A cayennei pokol, vagy: A banya. (Zola világhírű regénye filmen. 9 felvonásban. Főszereplők: Esterházy Ágnes és Paul Heidemann) II.

Kisasszony fizetek: (8 felvonásos vígjáték. Főszereplők: Dina Gralla és Werner Fütterer III. Pótképek. (Kettős műsor. Két és fél óras előadások. Helyárak: 30, 20, 10 lei.)

Vasárnap, okt. 27-én d. e. 11-kor 15 és 10 leies helyárakkal: A Honvagy! (Megható dráma az orosz népeletről. 8 felvonás. Főszereplők Mady Christians és Wilhelm Dieterle. (Kacagtató kisérő műsor. (Helyárak: 15 és 10 lei.)

SELECT-MOZGÓ:

Szerda „Malek fényképész”, szenzációs vígjáték, melynek keretében bemutatásra kerül Buzdugan régens temetése. Műsoron kívül a „Vidám gyermektársaság” legjobb komédiája Csütörtök „Malek fényképész”, szenzációs vígjáték, melynek keretében bemutatásra kerül Buzdugan régens temetése. Műsoron kívül a „Vidám gyermektársaság” legújabb komédiája

Péntek „Malek fényképész”, a szoron legjobb vígjátéka, melynek keretében bemutatásra kerül Buzdugan régens temetése. Műsoron kívül a „Vidám gyermektársaság” legújabb komédiája Szombat „Malek fényképész” szenzációs vígjáték, melyet megelőz Buzdugan régens temetésének bemutatása. Műsoron kívül a „Vidám gyermektársaság” leujabb komédiája.

Vasárnap „Malek fényképész”, utoljára. El ne mulassza megnézni e vígjátékot, mely a legjobb komédiák közé tartozik. E vígjáték keretében kerül bemutatásra Buzdugan régens temetése.

URANIA-MOZGÓ:

Szerda „Páris mómora” mélyen megható társadalmi dráma, főszerepben Lil Dagover.

Csütörtök „Egy Ezer Ellen”, izgalmas kalandorfilm, idegfeszítő jelenetekkel főszerepben Carlo Aldini, aki mutatványival még Harry Piel is felülmulja.

Péntek „Egy Ezer Ellen” idegfeszítő kalandor dráma, főszerepben Carló Aldini, Harry Piel vetélytársa.

Szombat „Egy Ezer Ellen”, idegfeszítő kalandordráma, főszerepben Carlo Aldini, aki Harry Piel is felülmulja

Vasárnap „Egy Ezer Ellen”, idegfeszítő kalandordráma, főszerepben Carlo Aldini.

CORSO-FILMSZÍNHÁZ MŰSORA:

Szerda 3 órákor Amerika. Kulturfilm 7 felvonásban.

Szerda 5, 7, 9 órákor a Végzet. Gréta Garbó és John Gilbert

Csütörtök 5, 7, 9 órákor a Végzet Greta Garbó és John Gilbert.

Péntek 5, 7, 9 órákor a Végzet. Greta Garbó és John Gilbert.

Szombat 5, 7, 9 órákor a Végzet. Greta Garbó és John Gilbert.

A színházi iroda közleményei

Holnap este a Mézeskalács reprize

Olyan operette-repriz lesz holnap este a Magyar Színházban, mely érdekességben tulszárnyalja a legmodernebb operetteket. Az utóbbi évtized legszebb, lehanglatosabb és legszebb zenéjü operettjét, a Mézeskalácsot fogják felújítani. A János vitéz óta nem irtak ennél szebb operettet. S azok előtt is, akik már látták évekkkel ezelőtt a Mézeskalácsot, most az ujdonság ingerével fog hatni, mert teljesen új szereposztással (Kondor Ibolyával, Kőszegi Margittal, Miklóssy Margittal, Solthy Györggyel, Ihász Aladárral, Leóvey Leóval a főszerepekben) s a mellett új rendezésben, pazar új kiállításban fog színrekerülni holnap a Mézeskalács. Epezt ezért premiere-bérletben tartják meg a holnap esti reprizt. Pénteken este és vasárnap este rendes bérletfolyamatban megismétlik a Mézeskalács előadását.

IV. Henrik premierje hétfőn este. Pirandello-premiere lesz hétfőn este a Magyar Színházban. A világszerte méltán ünnepelelt olasz drámaírónak egyik legedekesebb színjátéka, a IV. Henrik fog színre kerülni hetekig tartó gondos és ambiciózus előkészületek után. A ragyogóan ötletes színpadi műnek, amely dalmasan járta be az egész világot, ez lesz az első magyar nyelvű előadása.

Ma is, szombaton is, vasárnap is: Mit susog a fehér akác. A Magyar Színház óriási sikerű operette-ujdoncsága, a Mit susog a fehér akác, amelyet esténként tomboló tapsokkal fogad a közönség, ma este ötödször, szombaton este 9 órákor hatodszor (bérletszünetben) és vasárnap d. u. félhat órákor hetedszer kerül színre.

Ma utoljára Karenin Anna s Ketten a lejtőn. Greta Carbo és John Gilbert remek alakítása a Karenin Annában, valamint Norma Schearer megrázó művésze a Ketten a lejtőn című film-ujdoncságban ma utoljára látható a magyar színházban. Előadások kezdete 3-kor, és félhat órákor. Helyárak: 30, 20 és 10 lej.

Holnaptól rekord kettős műsor a Magyar Színházban. A Cayennei pokol (A banya) és Kisasszony fizetek. Minden eddigi műsort felülmúl érdekességben, izgalomban ez a briliáns kettős műsor, amely holnaptól kezdve 3 napig látható a Magyar Színházban. I. Cayennei pokol vagy: A banya. Kilenccfelvonásos hatalmas dráma a Zola világhírű regénye nyomán. Lélekzetét visszafojtva fogja figyelni az izgalmas, magával ragadó eseményeket a közönség. II. Kisasszony fizetek. Nyolccfelvonásos briliáns kacagtató vígjáték Dina Grallával a főszerepben. A két és félórás kettős műsor naponként csak 2 előadásban látható. Délután 3 órákor és félhat órákor. A helyárak e kivételes műsor alkalmával sincsenek emelve. 30, 20 és 10 lei.

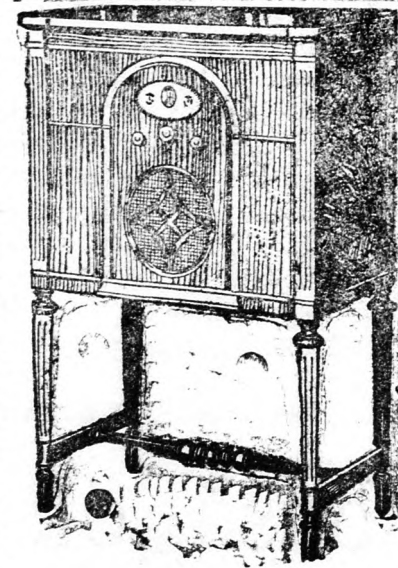
Hirdessen az Uj Keletben

A multhavi new-yorki rádiókiállítás szenzációja a chicagói Silver Marshall gyár 1930-as típusu készüléke

Utolsó szó a rádió constructióban

és teljesítményben

E csodaszép szekrényben minden benne van, az **elektrodinamikus hangszóróval** együtt. Sem antenna, sem földvezeték nem szükséges, csupán egy **konnectsor a világhálózatra**. Számlepleje kilocykusra van beosztva, melyre **egy gombbal beállítva**, a kívánt állomás azonnal jelentkezik. **E 9 lámpás készülék tökéletes teljesítmény szenzációs**, 36 lámpás készüléknek felel meg. Ha érteket akar, mielőtt rádiót vesz, ugy hallgassa meg e csodós készüléket működésben és akkor más készülék nem érdekli, mert csak ez elégíti ki tökéletesen minden igényét

Union Bank R. T. Rádióosztálya Oradea
romániai kizárólagos elárusító
Tökeerős, kerületi elárusításra reflektálók jelentkezzenek tenti cínnel